

OPETUSHALLITUS

**RAPORTTI OPETUSHALLITUKSEN
TULOSTAVOITTEIDEN TOTEUTUMISESTA
1.1.-30.6.2006**

I	JOHDON KATSAUS.....	2
II	OPETUSHALLITUKSEN TEHTÄVÄT.....	2
III	OPETUSHALLITUKSEN TOIMINNAN TAVOITTEET.....	3
1	Koulutuksen kehittäminen ja koulutuksen tuloksellisuuden edistäminen.....	3
	<i>1.1 Työurien pidentäminen ja nivelkohdat</i>	<i>3</i>
	<i>1.2 Yrittäjyyskasvatus</i>	<i>4</i>
	<i>1.3 Tietoyhteiskunta.....</i>	<i>5</i>
	<i>1.4 Kansalaisvaikuttaminen ja nuorten osallisuus.....</i>	<i>6</i>
	<i>1.5 Koulutustarpeiden ennakointi ja koulutuksenjärjestäjien yhteistyö.....</i>	<i>7</i>
	<i>1.6 Monimuotoinen kulttuuritausta kouluissa ja oppilaitoksissa</i>	<i>8</i>
	<i>1.6.1 Kulttuurien välinen vuorovaikutus ja suvaitsevaisuus.....</i>	<i>8</i>
	<i>1.6.2 Maahanmuuttajien opetus</i>	<i>9</i>
	<i>1.7 Yleissivistävän koulutuksen kehittäminen</i>	<i>10</i>
	<i>1.7.1 Opetussuunnitelman perusteiden toteuttamisen tukeminen ja seuranta esi- ja perusopetuksessa sekä lukiossa.....</i>	<i>10</i>
	<i>1.7.2 Aamu- ja iltapäivätoiminta sekä kerhotoiminta</i>	<i>13</i>
	<i>1.7.3 Kieltenopetuksen kehittäminen</i>	<i>13</i>
	<i>1.7.4 Kielivirikeitä ja oppimisstrategioita</i>	<i>13</i>
	<i>1.8 Ammatillisen koulutuksen kehittäminen</i>	<i>14</i>
	<i>1.8.1 Opetussuunnitelman perusteiden toteuttamisen tukeminen ja seuranta ammatillisessa koulutuksessa</i>	<i>14</i>
	<i>1.8.2 Ammattiosaamisen näytöt.....</i>	<i>15</i>
	<i>1.8.3 Työssäoppiminen</i>	<i>16</i>
	<i>1.8.4 Ammatillisen koulutuksen laadunhallinta.....</i>	<i>16</i>
	<i>1.9 Aikuiskoulutuksen kehittäminen</i>	<i>17</i>
	<i>1.9.1 Ammatillinen aikuiskoulutus.....</i>	<i>17</i>
	<i>1.9.2 Vapaa sivistystyö</i>	<i>17</i>
	<i>1.9.3 Kielitutkinnot</i>	<i>18</i>
	<i>1.9.4 Opetustoimen henkilöstökoulutus.....</i>	<i>18</i>
	<i>1.10 Suomenruotsalainen yhteistyö opetuksessa</i>	<i>18</i>
2	Koulutuksen järjestämisen seuranta.....	19
	<i>2.1 Perusopetuksen oppimistulosten arviointi</i>	<i>19</i>
	<i>2.2 Ammatillisen koulutuksen oppimistulosten arviointi</i>	<i>19</i>
3	Opetushallituksen muu toiminta.....	19
	<i>3.1 Tietohuolto</i>	<i>19</i>
	<i>3.2 Koulutustiedotus ja opiskelijavalintajärjestelmät.....</i>	<i>20</i>
	<i>3.3 Koulutuksen kansainvälistyminen</i>	<i>21</i>
	<i>3.4 Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän ylläpito</i>	<i>23</i>
	<i>3.5 Rakennerahastoasiat</i>	<i>23</i>
	<i>3.6 Koulutustoimikunnat.....</i>	<i>24</i>
	<i>3.7 Vähälevikkisen oppimateriaalin tuottaminen</i>	<i>24</i>
	<i>3.8 Fyysisen opiskelu ympäristön kehittäminen</i>	<i>24</i>
4	Opetushallituksen tuloksellisuuden, tuottavuuden ja henkilöstön kehittäminen.....	24
5	Voimavarat vuonna 2006.....	26
	<i>5.1 Taloudelliset voimavarat.....</i>	<i>26</i>
	<i>5.2 Henkisten voimavarojen hallinta</i>	<i>29</i>
6	Valtion oppilaitokset.....	30

I JOHDON KATSAUS

Vuoden 2006 alkupuolisko oli jatkoa Opetushallituksen toiminnan kehittämistyölle ja uudistumispyrkimyksille. Erityisen suurena haasteena oli koko henkilöstön saaminen mukaan keskusteluun ja käytänteiden kehittämiseen. Työssä on huomioitu henkilöstön jaksaminen muutoksessa ja epävarmuudessa luomalla osallistavia foorumeita tukemaan viraston yhteistä kehittämistä.

Sisäisessä kehittämisessä tavoitteena oli strategian toimeenpano. Uuden strategian linjausten mukaiset toimintatapojen kehittäminen ja kulttuurinmuutos on arvioitu vähimmillään noin kolmi-vuotiseksi prosessiksi ja kuluva syyskausi painottuu asiakkuus- ja prosessikysymyksiin.

Uuden asetuksen mukainen organisoituminen astui voimaan 1.4. Uuden organisoitumisen mukaiset johtajavirat asetettiin avoimeen hakuun maaliskuussa. Viraston esitys ministeriölle johtajien valinnasta toimitettiin 4.5.

Alkuvuosi oli myös aktiivista, uuden toimitilan suunnittelun aikaa. Koko henkilöstö sai mahdollisuuden osallistua visiointitilaisuuksiin, mielipidetutkimukseen ja workshoppeihin. Osa henkilöstöstä osallistui haastatteluihin, talossa tehtiin tilojen käytön inventaario ja koko suunnittelu tapahtui Opetushallituksen oman strategian pohjalta.

Toimintaympäristössä tulevaan valmistautuminen tapahtui tuottavuus- ja PARAS -hankkeen osalta. Opetushallituksen suurina haasteina koettiin tulevaan yhteiskunnalliseen rakennemuutokseen valmistautuminen, koulutuksen laatutason varmistaminen ja oppilaiden tasa-arvon toteuttaminen. Opetushallitus lujitti suhteitaan tärkeimpiin yhteistyökumppaneihinsa ja keskitti toimintaansa ydintehtäviin ja vaikuttaviin toimenpidekokonaisuuksiin.

II OPETUSHALLITUKSEN TEHTÄVÄT

Opetushallituksen tehtävänä on Opetushallituksesta annetun lain (182/1991) mukaan vastata toimialaansa kuuluvan koulutuksen kehittämisestä, edistää koulutuksen tuloksellisuutta sekä seurata koulutuksen järjestämistä.

Opetushallituksesta annetun lain (182/1991) 1§:n 2 momentissa tarkoitettua koulutusta on:

- 1) perusopetus, esiopetus, lisäopetus ja maahanmuuttajille järjestettävä perusopetukseen valmistava opetus
- 2) lukiokoulutus
- 3) ammatillinen peruskoulutus, vammaisille järjestettävä valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus sekä maahanmuuttajille järjestettävä ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus
- 4) ammatillinen aikuiskoulutus
- 5) vapaa sivistystyö sekä
- 6) taiteen perusopetus

Opetushallituksesta annetun lain 1§:n 2 momentissa tarkoitettua muuta toimintaa on opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä annetussa laissa (1058/1998) tarkoitettu opiskelijarekisterinpito, yleisistä kielitutkinnoista annetussa laissa (668/1994) tarkoitettut yleiset kielitutkinnot ja suomen ja ruotsin kielen taidon osoittamisesta annetussa asetuksessa (442/1987) tarkoitettut kielitutkinnot sekä Opetusalan koulutuskeskuksessa ja Merenkulun turvallisuuskeskuksessa järjestetty muu kuin 1 momentissa tarkoitettu koulutus.

III OPETUSHALLITUKSEN TOIMINNAN TAVOITTEET

Kestävän tulevaisuuden oppiminen

Kevään 2006 aikana valmistuivat asiakirjat, joissa esitettiin koulutuksen alueen keskeiset linjaukset sekä vahvistettiin kansainvälisiä yhteyksiä ja kansallista ohjausta kestävän kehityksen kysymyksissä.

Opetusministeriön kestävää kehitystä edistävän koulutuksen työryhmän raportti "Kestävän kehityksen edistäminen koulutuksessa; Baltic 21E -ohjelman toimeenpano sekä kansallinen strategia YK:n kestävää kehitystä edistävän koulutuksen vuosikymmentä (2005-2014) varten" valmistui helmikuussa. Opetushallitus vastasi sen perusopetusta ja toisen asteen koulutusta koskevasta osuudesta. Kestävän kehityksen toimikunta hyväksyi "Kansallisen kestävän kehityksen strategian; Kohti kestäviä valintoja - Kansallisesti ja globaalisti kestävä Suomi". Kestävän kehityksen toimikunnan koulutusjaosto kokoontui Opetushallituksessa kuukausittain ja valmisteli "Kestävää kehitystä edistävän kasvatuksen ja koulutuksen strategian ja sen toimeenpanosuunnitelman vuosille 2006 - 2014". Strategia painettiin suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Koulutusjaosto järjesti seminaarin "Yhteistyöstä potkua kestävän elämäntavan oppimiseen" strategian toimeenpanon käynnistämiseksi. Seminaariin osallistui 113 sidosryhmien edustajaa.

Itävalta järjesti EU-puheenjohtajuuskauden virallisen konferenssin "Education for Sustainable Development towards Responsible Global Citizenship" 13.-15.3. Wienissä. Suomen delegaatissa oli kaksi edustajaa Opetushallituksesta. Suomen maakoordinaattori osallistui Wienissä 15.-17.3. pidettyyn ENSI-hankkeen vuosikokoukseen. Suomen ENSI -koulujen kevään työseminaari pidettiin Opetushallituksessa. Hankkeessa julkaistiin "Laatukriteerit kestävän kehityksen kasvatuksen kouluille" ja siitä on tiedotettu kouluille.

EDU.fi:n kestävän kehityksen verkkopalvelua on päivitetty ja täydennetty. Opetushallituksen asiantuntijat ovat kouluttaneet ja konsultoineet useissa tilaisuuksissa eri puolilla Suomea. Spektri 2/2006 oli kestävän kehityksen teemanumero "Kestääkö luonto kehityksemme". Lehdessä kerrottiin uusista strategioista ja monista kouluprojekteista.

1 Koulutuksen kehittäminen ja koulutuksen tuloksellisuuden edistäminen

1.1 Työurien pidentäminen ja nivelkohdat

Opinto-ohjauksen kolme kehittämishanketta sekä AiHe -projekti ja aikuisten LUKIneuvola-hanke etenivät suunnitelmien mukaisesti. Hanketyöstä saatu palaute on ollut hyvää niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Oppilaanohjauksen ja opinto-ohjauksen kehittäminen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa -hankkeessa käynnistyi uusi aluekouluttajakoulutus vuoden 2005 lopussa. Raporttia Ohjauksen toimintakulttuurin muutos alueellisessa yhteistyössä painettiin 1000 kappaletta. Järjestettiin koulutuspäivä tieto- ja viestintäteknologian integroinnista ohjaukseen. Aluehankkeet pitivät kolme seminaaria eri puolilla maata. Opetusministeriölle toimitettiin hankkeen loppuraportti.

Opetushallitus osallistuu myös kansainväliseen Joint Action Programme: European Guidance Forum -hankkeeseen, jossa kartoitetaan ohjauspalveluiden toimivuutta eri maissa. Osapuolet koontuivat kaksi kertaa, ja Suomi valmisteli tapaamisiin esityksen monikulttuurisesta ja erityistä

tukea tarvitsevien nuorten ohjauksesta. Suomi ja Saksa vastaavat yhdessä teemasta syrjäytymisvaarassa olevien ohjauspalvelut.

CHANCES -hankkeessa kehitetään ohjauksen erityiskysymyksiin (monikulttuurinen, sukupuolisensitiivinen, koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten sekä erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden ohjaus) liittyviä toimintamalleja. Hanke oli esillä lukuisissa kotimaisissa ja kansainvälisissä tapahtumissa. Tehtiin hankkeen itsearviointi. Järjestettiin Ohjaus erityisopetuksessa –seminaari. Opetushallitus isännöi toukokuussa eurooppalaisia CHOICES-yhteistyökumppaneita Helsingissä.

Perusopetuksen ylimpien vuosiluokkien pedagogiikan kehittämistyötä on tehty Erilaiset oppijat – ja ALPO -hankkeessa.

Työikäiselle aikuisväestölle soveltuvaa koulutustarjontaa on luotu erillisillä kehittämishankkeilla. Tarjonnan kehittäminen on painottunut kolmeen aliedustettuun ryhmään: vähän koulutusta saaneet, oppimisvaikeuksia omaavat ja maahanmuuttajat. Tavoitteena on ollut näyttötutkintotoiminnan laadun ja joustavuuden kehittäminen henkilökohtaistamisen avulla, yhden luukun ohjausmallin kehittäminen erilaisen oppijan tueksi sekä maahanmuuttajien oppimisvaikeuksien parempi tunnistaminen ja huomioonottaminen koulutuksessa. Kehittämiskeinoina ovat opetusministeriön ja ESR:n rahoittama AiHe-projekti www.oph.fi/nayttotutkinnot/aihe ja ESR-rahoitteinen Equal-hanke LUKI-neuvola.

AiHe –projekti keskittyi vuoden 2006 alkupuoliskolla osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen hyvien käytäntöjen juurruttamiseen ja levittämiseen aikuisten oppimisympäristöissä. Henkilökohtaistamista juurrutettiin 30 koulutuksen järjestäjän 46 oppilaitoksessa ja niiden näyttötutkinto- ja oppimisympäristöissä. Oppilaitoksille tarkoitettu www.verkko-ohjaus.net –palvelu valmistui. Samoin projekti tarjosi koekäyttöön tutkinnonsuorittajille ja opiskelijoille suunnatun palautejärjestelmän. Henkilökohtaistamisen resurssiselvitys saatiin päätökseen 14 aikuiskoulutusta järjestävässä oppilaitoksessa. Kehitetyt toimintamallit ja joustavat, asiakaslähtöiset toimintatavat on nähtävissä raporteista 30.11.2006.

Lukineuvola -Equal-hankkeen tavoitteena on kehittää toimiva yhdenluukun palvelumalli Lukineuvola erilaisten oppijoiden tueksi. Vuoden 2006 ensimmäisellä puoliskolla henkilöasiakkaita neuvoloissa on ollut reilut 1000. Opettajia, opinto-ohjaajia, työhallinnon edustajia, kirjaston työntekijöitä ym. ammattilaisia on koulutettu luki- ja oppimisvaikeuksiin liittyvissä asioissa vuoden 2006 aikana reilut 600. Koulutuspäiviä vuoden 2006 ensimmäisellä puoliskolla on ollut lähes 400. Loppukeväästä saatiin koekäyttöön myös ensimmäiset versiot hankkeessa suunniteltavista lukiohjausmalleista.

Maahanmuuttajien koulutuksen kehittämisen aikuiskoulutuksen osuus on kuvattu kohdassa 1.6.

Valtionavustuksia myönnettiin 2006 koulutuksen ja koulutuksen laadun kehittämiseen. Avustushakemuksia oli kaikkiaan 189 ja myönteisiä päätöksiä tehtiin 89.

1.2 Yrittäjyyskasvatus

Opetushallitus on valmistellut kaikkiin ammatillisiin perustutkintoihin valinnaisiksi opinnoiksi Yrittäjyys ja yritystoiminta, 20 ov opinnot (Yrittäjyys, 10 ov ja Yritystoiminta, 10 ov). Luonnos on lähetetty lausunnolle eri sidosryhmille.

Opetushallitus on myöntänyt valtionavustuksen kahteen hankkeeseen, joissa kehitetään menetelmällisiä ratkaisuja yrittäjyyden opetukseen. Määräraha on myönnetty sähköisen oppimisympäristön rakentamiseen vuosina 2005 – 2007 toisen asteen harjoitusyrittäjäverkostolle. Lisäksi eri alojen

opettajille tarjotaan harjoitusyrityksen käyttöönottovaiheessa koulutusta ja asiantuntija apua oppilaitoksittain tai aloittain. Lisäksi määräraha on myönnetty kuuden Nuori Yrittäjyys 24 h -camp leirien järjestämiseen eri puolilla Suomea, sekä niihin liittyvät opettajien koulutuspäiviin. Elokuussa järjestetään 24 h -camp leiriviikko, jossa koulutetaan 11 koulutuksen järjestäjän opiskelijoita ja opettajia järjestämään leirejä alueellaan ja siten varmistetaan toiminnan jatkuvuus ilman erillisrahoitusta.

Yrittäjän ammatti- ja erikoisammattitutkintoja uudistava työryhmä on asetettu, ja työ valmistuu syksyllä 2006. Myös ammatti- ja erikoisammattitutkintojen perusteiden valinnaisen yrittäjyysosan uudistaminen on käynnissä. Uudistustyö on aloitettu yhteistyössä Suomen Yrittäjät ry:n kanssa tehdyn Yrittäjyys näyttötutkinnoissa -selvityksen tulosten pohjalta.

Kevään aikana haettavana olleisiin työelämän kehittämis- ja palvelutehtävään, erityisesti pienyritysten kehittämistyöhön liittyviin avustuksiin tuli 225 hakemusta, jotka kohdistuivat 129 hankkeeseen; päätökset on valmisteltu kesän aikana. Työelämän kehittämis- ja palvelutehtävän mukaisilla hankkeilla halutaan kehittää aikuiskoulutuksen asiakaslähtöisyyttä, uusia yhteistyömalleja ja kehittämiskumppanuuksia koulutuksen järjestäjien, yritysten ja työelämän edustajien välille.

Yrittäjyyskasvatus- ja koulutusvalmiuksia on tuettu mm. levittämällä hyviä käytäntöjä ja tiedottamalla sekä EDU.fi -sivuilla sekä maaliskuussa järjestetyssä koulutustilaisuudessa. EDU.fi -sivujen yrittäjyyttä koskevien sivujen uudistustyö on aloitettu. Yrittäjyyskasvatuksen ja -koulutuksen painoalueella hankittiin yhteensä 33 koulutusta 842 osallistujalle.

1.3 Tietoyhteiskunta

Opetushallitus on vahvistanut oppilaitosten tasavertaisia mahdollisuuksia hyödyntää tieto- ja viestintäteknikkaa toiminnassaan myöntämällä harkinnanvaraisia avustuksia koulujen ja oppilaitosten tietoteknisten laitteiden hankintaan, laajakaisatayhteyksien toteuttamiseen sekä yleissivistävän koulutuksen järjestäjien tietohallinnan kehittämiseen. Tukea myönnettiin yhteensä 4 318 000 euroa 376 koulutuksenjärjestäjälle 1041 oppilaitoksen laitehankintoihin ja 399 oppilaitoksen laajakaisatayhteyksien toteuttamiseen.

Verkko-opetuksen kehittäminen toteutetaan valtakunnallisena Virtuaalikouluhankkeena, jonka puitteissa myönnettiin 3 122 000 euroa tukea 120 hankkeelle tai verkostolle. Verkostoissa on mukana satoja koulutuksenjärjestäjiä ja lähes 1000 oppilaitosta. Vuoden 2006 työ painottuu tv:t:n opetuskäytön ja verkko-opetuksen vakiinnuttamiseen.

Opettajille suunnatun EDU.fi -palvelun kuukausittaiset käyntimäärät ovat nousseet 50% edellisvuodesta. Koulukuukausina sivulatauksia on n. 2 miljoonaa sivua. Uusia sisältöjä on tuotettu kaikille koulutusasteille. Huhtikuussa Opetushallitus käynnisti selvityksen vapaiden ja avoimen lähdekoodin ohjelmien käytöstä oppilaitoksissa ja opetuksessa. Opetushallitus osallistui myös kansallisen tietoturvapäivän suunnitteluun, toteuttamiseen ja tiedottamiseen.

Opettajien tieto- ja viestintäteknikatietojen ja taitojen kehittämiseksi Opetushallitus on käynnistänyt verkko-oppimateriaalin tuotannon Ope.fi II -tason koulutukseen. Koulutuspaketin teemat ovat tekniset valmiudet, tieto- ja viestintäteknikan käyttö opetuksessa, tiedonhankintataidot sekä mediakasvatus ja Internetin turvallinen käyttö.

Opetushallitus tukee koulujen eurooppalaista verkkoyhteistyötä toimimalla Komission rahoittaman eTwinning -hankkeen kansallisena tukipisteenä. Ystävyyskouluhankkeen sivuille oli kesä-

kuussa 2006 rekisteröitynyt 357 suomalaista yleissivistävää ja ammatillista koulua, joista 140 on solminut kumppanuussopimuksen jonkin toisen eurooppalaisen koulun kanssa. Väkilukukuun suhteutettuna suomalaiskoulut kuuluvat aktiivisimpaan kärkeen.

Oppimateriaalien kehittämiseksi Opetushallitus julkaisi tammikuussa 2006 edellisenä vuonna toimineen työryhmän laatimat verkko-oppimateriaalin laatuksiteerit suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Kriteereitä on esitelty alkuvuoden aikana kotimaisissa ja eurooppalaisissa tapahtumissa. Opetushallitus teki tarvekartoitukset yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen digitaalisen oppimateriaalin tarpeista ja aloitti sen pohjalta oppimisaihioden tuottamisen erityisopetukseen, maahanmuuttajien (historia, yhteiskuntaoppi ja matematiikka) koulutukseen sekä eri ammatillisille aloille. Opetushallitus käynnisti kustantajien suomenkielisten digitaalisten oppimateriaalien kartoituksen käännättäkseen niistä parhaimmat ruotsiksi.

Opetushallitus osallistuu kansalliseen Tekesin rahoittamaan ontologioiden ja niihin perustuvien verkkosovellusten kehittämiseen FinnOnto-hankkeessa. Verkko-oppimateriaalien kuvailutietoja koskeva selvitys valmistui tammikuussa 2006. Opetushallitus on yhteistyössä Virtuaaliyliopisto ja Virtuaaliammattikorkeakouluhankkeiden kanssa tuottanut verkko-oppimateriaalien metatietomallin ja kehittää siinä tarvittavia sanastoja/ontologioita. Työ toimii pohjana digitaalisten oppimateriaalien hakukoneen tuottamiselle loppuvuonna yhteistyössä mm. YLE:n kanssa. Toukokuussa Komissio hyväksyi eurooppalaisen, oppimateriaalien metatietojen ja yhteishaun kehittämisen hankkeen (MELT), jossa OPH on mukana.

OPH seuraa tietoyhteiskuntahanketyön vaikutuksia Tilastokeskuksen selvitysten (laitteet ja verkottuminen) sekä Virtuaalikouluhankkeen projektipäälliköiden ohjaustyön (verkko-opetuksen kehittäminen) avulla. Kansainvälistä vertailutietoa OPH on kerännyt European Schoolnetin keväällä päättyneen vertaisarviointihankkeen, P2P kautta sekä osallistumalla tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön vaikutuksia selvittäneen eLearning Nordic -tutkimuksen tekemiseen. Tutkimus julkistettiin keväällä 2006.

1.4 Kansalaisvaikuttaminen ja nuorten osallisuus

OPH on tukenut osallistuva ja aktiivinen kansalaisuus- aihekokonaisuuksien toteuttamista. Kansalaisvaikuttamiselle on avattu EDU.fi-portaaliin oma sivusto, jota on kehitetty kevään 2006 aikana, tehty asiantuntijayhteistyötä oikeusministeriön Kansanvalta.fi -portaalin kehittämisessä sekä YLE:n kanssa etälukion Vaikuta - älä valita -kansalaiskasvatuksen ohjelmasarjan toteuttamisessa.

OPH isännöi yhdessä CIMOn kanssa hyvin onnistunutta EU:n Arion Study Visit -vierailua toukokuussa. Teemana oli kansalaiskasvatus Suomen koulutusjärjestelmässä. Ryhmässä oli 17 opetusalan hallintovirkamiestä kahdeksasta EU-maasta.

Perusopetuksen oppilaskuntatoiminnan kartoitus 2005 julkaistiin huhtikuussa 2006. Valtakunnallinen toisen asteen oppilaskuntaoiminnan kartoitus 2006 on tekeillä. Aktiivinen koulu -kilpailun voittajat on valittu, palkintojenjako tapahtuu Oppilaskuntatoiminta – avain edistäminen. aktiiviseen kansalaisuuteen koulutustilaisuuden yhteydessä.

Aivan viime lukuvuoden lopulla jaettiin Aktiivinen oppilaitos -kilpailun palkinnot. Kilpailuun osallistujia oli kaikkiaan 40. Kilpailussa tuotiin esille ammatillisia oppilaitoksia, joissa on esimerkillistä opiskelijoiden osallistumista, aktiivista oppilaskuntatoimintaa taikka muuta aloitteellisuutta ja yrittäjäyyttä. Samoin lukuvuoden lopulla toteutettiin ammatillista peruskoulutusta järjestävien oppilaitosten oppilaskuntatoiminnan kartoitus. Kyselyyn vastasi 195 oppilaitosta. Kartoituksesta valmistuu yhteenvedo alkusyksystä.

Opetushallitus järjestää maksullisen koulutuspäivän Oppilaskuntatoiminta – avain aktiiviseen kansalaisuuteen 7.9.2006.

Nuorten osallisuushanke

Nuorten osallisuushankkeessa oli vuoden alussa mukana 37 alahanketta. Ohjauskäynti tehtiin 13 hankepaikkakunnalle. Valtaosa hankkeista painottaa tänä vuonna hyvien käytäntöjen levittämistä ja juurruttamista kunnan toimintaa ohjaaviin säännöksiin ja toiminnan rakenteisiin. Arviolta 100.000 nuorta on ollut hankkeiden piirissä. Osallisuushankkeen tiedote ilmestyi vuoden alussa ja Hyvät käytännöt -julkaisun käsikirjoitus valmistui kesäksi. Hanke osallistui omalla toimintapisteellään Next Step -messuille tammikuussa. Hankekoordinaattoreiden seminaari järjestettiin toukuussa Helsingissä. Nuorten osallisuushanke on tehnyt yhteistyötä mm. Kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelman, koulupudokkaiden aktivointihankkeen, Onnistuvat opit -hankkeen sekä Opin-to-ohjauksen hankkeen kanssa.

1.5 Koulutustarpeiden ennakointi ja koulutuksenjärjestäjien yhteistyö

Jatkettiin ennakkoinnin ESR-projektia ”Koulutustarpeiden määrällisen ennakkoinnin menetelmän ja yhteistyön kehittäminen alueellisessa ennakkoinnissa”. Sen tavoitteena on uudistaa määrällisen ennakkoinnin menetelmää sekä kehittää ja vakiinnuttaa alueellista ennakointia ja ennakointiyhteistyötä. Kevään 2006 aikana valmistui ennakointimallin perusrakenne, jonka tueksi tehtiin mallin ohjelmointityö. Tähän liittyen kehitettiin nuorten ja aikuisten koulutustarpeiden ennakointimenetelmää, laadittiin ennakointiin soveltuva toimiala- ja ammattialaluokitus, tilattiin keskeisimmät valtakunnallisissa ja alueellisissa ennakkoinnissa tarvittavat tilastoaineistot.

Alueellista ennakointia suunniteltiin yhdessä alueellisten yhteistyötahojen kanssa (maakuntien liitot, TE-keskukset, lääninhallitukset, koulutuksen järjestäjien ja oppilaitosten edustajat). Kehittämistyön pohjana oli mm. alue-ennakoijille suunnattu kysely- ja haastattelututkimus. Opetusministeriö on jatkanut projektin määräaikaan vuoden 2006 loppuun. Käynnistettiin yhteistyössä OPM:n, TM:n, SM:n ja maakuntien liittojen kanssa ammatillisesti suuntauneen koulutuksen määrällisten tarpeiden ennakointityö, joka tähtää vuosien 2007 – 2012 kehittämissuunnitelman valmisteluun.

Osallistuttiin asiantuntijoina useisiin OPH:n ulkopuolisiin ennakointihankkeisiin. Näistä keskeisin on TM:n Työvoima 2025 –projekti. Se tuotti OPH:n ennakointia varten työvoiman toimialoitettavat kysyntäennusteet valtakunnallisesti ja maakunnittain vuodelle 2020. Tehtiin yhteistyötä muiden ESR-ennakointihankkeiden kanssa. Näitä olivat esimerkiksi EK:n Tulevaisuusluotain ja Palvelut 2020 –hankkeet, Haaga Instituutin ammattikorkeakoulun Matka 2020 sekä Tampereen yliopiston Viestintäalan ammattikuvat ja koulutustarpeet –hankkeet.

Ylläpidettiin ja kehitettiin Ennakkoinnin sähköistä tietopalvelua (Ensti) sekä tiedotettiin palvelusta eri asiakasryhmille, kuten opetus- ja työhallinnolle sekä koulutuksen järjestäjille.

Jatkettiin koulutustarpeita koskevan ennakointitiedon levittämistä mm. OPH:n järjestämällä alakohtaisilla kehittämispäivillä, opetusministeriön ja koulutustoimikuntien kokouksissa, eri järjestöjen tilaisuuksissa sekä median välityksellä. Kesäkuussa osallistuttiin EU:n komission ja työministeriön järjestämään ennakkoinnin vertaisarviointiin Helsingissä (Peer Review), minkä jälkeen osallistuttiin seminaariraportin valmisteluun.

Alueellinen yhteistyö

Koulutuksen järjestäjien yhteistyötä on vahvistettu kuvaamalla ja analysoimalla kuusi opetustoimen seudullista yhteistyöverkostoa perusopetuksessa ja toisella asteella. Kuvausten pohjalta on kehitetty työvälineitä mm. opetustoimen seudullisten strategioiden laatimiseen, yhteistyöverkostojen johtamiseen ja opetustoimen seutusopimuksiin. Työvälineet on julkaistu kirjana (Seudulliseen yhteistyöhön II). Erityisopetuksen alueellisen ja seudullisen yhteistyön kehittämishankkeessa (ALPO) on luotu toimintamalleja kuntarajat ylittävään yhteistyöhön erityisopetuksessa.

1.6 Monimuotoinen kulttuuritausta kouluissa ja oppilaitoksissa

1.6.1 Kulttuurien välinen vuorovaikutus ja suvaitsevaisuus

Opetushallitus on osallistunut Euroopan Neuvoston suvaitsevaisuuskampanjan ”Kaikki erilaisia – kaikki samanarvoisia” suunnitteluun yhdessä opetusministeriön kanssa. Maahanmuuttajien opetusta tukevaa verkostoitumista vahvistettiin ja monikulttuurista kodin ja koulun yhteistyötä vanhempien kanssa tuettiin järjestämällä alueellisten tukihenkilöiden ja koordinaattorien tapaamisia, maahanmuuttajien äidinkielen opettajien neuvotteluja sekä osallistumalla monikulttuurisen kodin ja koulun yhteistyöhankkeeseen.

Romaniväestön koulutusyksikön tehtävät Opetushallituksessa:

Romaniväestön koulutusyksikön tavoitteena on syrjäytymisen ehkäiseminen ja yhä enenevässä määrin romanien integroiminen yhteiskuntaan, kuitenkin kadottamatta omaa kieltä ja kulttuuria. Syrjäytymisen ehkäisyssä pyritään parantamaan romanien koulutustasoa, edistämään romanien työnsaantimahdollisuuksia ja yleistä tietämystä yhteiskunnasta ja siihen osallistumisesta.

Koulutusyksikön työn tavoitteena on romaniväestön koulutuksellisen tasa-arvon saavuttaminen. Tähän pyritään edistämällä romanilasten hakeutumista esikouluun, tukemalla perusopetuksen loppuun suorittamista ja hakeutumista jatko-opintoihin.

Alkuvuoden tärkeimpänä tavoitteena oli lisätä romanivanhempien tietoutta romanilasten perusopetuksesta aina esikoulusta ammatilliseen koulutukseen. Järjestimme helmikuussa Opetushallituksessa seminaarin, jossa eri alojen asiantuntijat kertoivat esim. lapsen eri ikä- ja kehitysvaiheista, mitä tarjottavaa koulussa on ja miksi esiopetus- ja iltapäiväkerhotoiminta ovat niin tärkeitä.

Toinen tärkeä tavoite saavutettiin huhtikuussa, kun uudistetut Romanikulttuurin ohjaajan ammattitutkinnon ja erikoisammattitutkinnon näyttötutkinnon perusteet uudistettiin. Tämä tarjoaa romaniväestölle entistä paremmat mahdollisuudet joustavaan koulukseen ja omien ammatillisten valmiuksien kehittämiseen.

Kolmas tärkeä työalue on yhdyshenkilö- ja romanikielenopettajien koulutuksen tarjoaminen. Yhdyshenkilöitä ja opettajia koulutetaan kaksi kertaa vuodessa toimimaan kulttuuritulkkeina niin opetus-, sosiaali- sekä muiden viranomaisten ja romaniväestön välillä. Romanikielen opettajien ammattitaitoa ja asemaa vahvistamalla tuetaan romanilasten koulunkäyntiä ja identiteetin vahvistamista.

Aikuiskoulutuksessa tavoitteena on etsiä keinoja ja projekteja, joilla voidaan parantaa romanien työnsaantimahdollisuuksia. Koulutusyksikkö on yhteistyössä ja seuraa kaikkia mahdollisia hankkeita ja projekteja, missä käsitellään romanien työllisyyskysymyksiä mm. ESR-rahoituksella ja Noste-rahoituksella käynnistettäviä hankkeita.

Vuoden 2006 alussa Romaniväestön koulutusyksikkö perusti oman oppimisverkon, jota kehitetään vastaamaan romaniväestön ja erityisesti romanikielenopettajien tarpeita. Tavoitteena on verkon avulla ylläpitää ja kehittää romaninkieltä ja –kulttuuria. Koulutusyksikkö osallistui Itä-Karjalan kansanopiston sekä Elämä ja Valo ry:n järjestämään kesäkouluun, joka oli tarkoitettu romanikielen opettajille sekä kielipesän ohjaajille.

Tiedotustoimintaa on lisätty. Osallistuimme esim. Terve-sos-messuille Tampereella sekä Jyväskylän Roma in Action kansainväliseen seminaariin. Tiedotustoiminnan tarkoituksena on edistää suvaitsevaisuutta ja lisätä romanikulttuurin tietoutta valtaväestölle. Romaniväestölle on tarkoituksenmukaista tarjota tietoa koulutuksesta sellaisessa muodossa, että tieto tavoittaa kohderyhmän. Käytännössä tämä tarkoittaa henkilökohtaisia keskusteluja tai muita tukimuotoja.

Romaniväestön koulutusyksikkö valmistaa tiedotus- ja oppimateriaalia sekä pääväestön että romaniväestön tarpeisiin. Yksikössä on työn alla mm. poliisiopas, Romanioppilas koulussa sekä yksikön esite. Koulutusyksikön www-sivut päivitetään esitteen tiedoilla samanaikaisesti kuin sisältoja uudistetaan.

Romaniväestön koulutusyksikön lehti, Latso Dives on ilmestynyt alkuvuodesta kaksoisnumerona. Lehden pääteemana olivat mm. varhaiskasvatushankkeet ja romanityön juhluvuodet.

Pääväestölle, erityisesti virkamiehille suunnattujen oppaiden, kulttuurinäyttelyiden, luentojen, erilaisten tapahtumien ja lausuntojen antamisen tavoitteena on lisätä heidän tietämystään romanikulttuurista ja edistää suvaitsevaisuutta. Romaniväestölle tavoitteena on lisätä tietämystä koulutusmahdollisuuksista ja yhteiskunnan toiminnoista yleensä.

Kansainvälinen toiminta oli kuluvana alkuvuonna vilkasta. Vierailijoita kävi mm. Slovakiasta, Ruotsista ja Latviasta. Vierailun aiheina oli mm. ystävyystoiminta, tutustuminen suomalaiseen koulutusjärjestelmään ja romanikulttuuriin. Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvoisuuden saavuttamiseen on monissa Euroopan maissa pitkä matka Suomen asemaan, jossa olosuhteet romaniväestöllä on suhteellisen hyvät verrattuna muiden maiden romanien asemaan. Suomalainen koulutusjärjestelmä erilaisine variaatioineen esim. ammatillisesta koulutuksesta herättää ihmetystä Euroopassa. Esimerkkinä voidaan mainita Romanikulttuurin ammatti- ja erityisammattitutkinnot.

1.6.2 Maahanmuuttajien opetus

Maahanmuuttajien opetusta koskevien opetussuunnitelmien käyttöönottoa tuettiin ohjauksen, koulutuksen sekä alueellisten seminaarien avulla. Koulutuksen järjestäjille lähetettiin asiaa koskeva tiedote 40/2006.

Vuonna 2005 tehdyn suomi/ruotsi toisena kielenä -selvityksen tuloksia käsiteltiin seminaarissa ja valmisteltiin esitykset lisärahoitukseksi budjettiin. Viimeisteltiin myös suomi toisena kielenä -opetuksen didaktista opasta ja tuotettiin erilaista oppi- ja tukimateriaalia.

Maahanmuuttajien opetuksen alueellisten tukihenkilöiden, suurimpien kaupunkien koordinaattoreiden, maahanmuuttajien äidinkielen opettajien ja suomi/ruotsi toisena kielenä -opetuksen kehittämisverkostot toimivat aktiivisesti. Järjestettiin neuvottelutilaisuus maahanmuuttajaopetuksen koordinaattoreille, alueellisille tukihenkilöille, kuntien edustajille sekä työministeriön, kuntaliiton ja OAJ:n edustajille perusopetuksen loppuvaiheessa Suomeen tulleiden maahanmuuttajien opetuksesta ja käynnistettiin selvityksen edellyttämien toimenpiteiden valmistelu.

Maahanmuuttajien äidinkielen opetuksen asemaa perusopetuksessa koskeva selvitys valmistui ja käynnistettiin opettajan oppaan laatiminen. Selvitettiin lukioiden maahanmuuttajaopiskelijoiden opiskelun tuen muotoja ja tarpeita. Tuotettiin suositus lukion opettajille opiskelunvalmiuksia parantavien kurssien sisällöistä maahanmuuttajille.

Laadittiin tilannekatsaus ammatilliseen valmistavan koulutuksen lukuvuodesta 2005 - 2006. Se ilmestyi raporttina (moniste 11/2006). Valmisteltiin opetussuunnitelmien perusteiden päivittämistä maahanmuuttajien kannalta sekä valmistavan koulutuksen että ammatillisen peruskoulutuksen osalta.

Laadittiin näyttötutkinto-oppaaseen ohjeet maahanmuuttajien näyttötutkintojen suorittamisesta. Suositus luku- ja kirjoitustaidottomien maahanmuuttajien koulutusta varten valmistui ja aloitettiin opettajille suunnatun didaktisen oppaan laatiminen. Käynnistettiin aikuisten kotoutumiskoulutuksen suosituksen päivitystyö ja jatkettiin yhteistyötä koulutuksen kehittämistä työministeriön kanssa. Maahanmuuttajaopetuksen opettajatarvetyöryhmä aloitti työnsä opetusministeriön johdolla.

Pohjoismaista yhteistyötä edistävän Nordiska samarbetsgruppen i undervisning av invandrarbarn -työryhmän kokous pidettiin Suomessa.

Myönnettiin valtionavustusta tukiopeukseen 204 koulutuksen järjestäjälle yhteensä 1 878115 euroa ja oman äidinkielen, romanin tai saamen tai kielitaidon ylläpitämiseen toimineille ryhmille 77 koulutuksen järjestäjälle yhteensä 1 936860 euroa. Maahanmuuttajien ammatillista peruskoulutusta tuettiin 150 000 euron suuruisella erityisellä valtionavustuksella koulutuksen järjestäjille. Jaettiin erityisavustukset maahanmuuttajien aikuiskoulutukseen n. 330 000 euroa hakemusten perusteella. Ennen hakua järjestettiin informaatiotilaisuus.

Maahanmuuttajien lukumäärä ja heidän opetusjärjestelyjä on selvitetty myös ruotsinkielisissä peruskouluissa ja lukioissa. Heitä ohjaavaa henkilöstöä koskevaa täydennyskoulutusta on suunnitella.

1.7 Yleissivistävän koulutuksen kehittäminen

1.7.1 Opetussuunnitelman perusteiden toteuttamisen tukeminen ja seuranta esi- ja perusopetuksessa sekä lukiossa

Opetusministeriö osoitti tulossopimuksen laatimisen jälkeen määrärahaa yleissivistävää koulutusta kehittäviin hankkeisiin. Myös näiden hankkeiden etenemisestä raportoidaan tässä.

Opetussuunnitelman perusteiden käyttöön tuettiin erillisten kehittämishankkeiden työllä sekä ohjauksen, koulutuksen ja konsultoinnin avulla. Perusopetuksen otokseen perustuva opetussuunnitelma-analyysi osoitti, että perusteet olivat ohjanneet hyvin kuntien ja koulujen työtä ja vahvistaneet perusopetuksen yhtenäisyyttä. Analyysin yhteenveto on toimitettu ministeriöön. Täydentävää tietoa perusteiden toteutumisesta ja paikallisen opetussuunnitelmaprosessin sujuvuudesta kerättiin sähköisellä kyselyllä laajalta kehittäjäkoulujen verkostolta. Selvityksen tuloksia käsiteltiin ja syvennettiin opetussuunnitelmaprosessinohjaajien seminaarissa Helsingissä sekä opetussuunnitelman kehittämisverkoston päätöseminaarissa Tampereella. Lukion opetussuunnitelmien analyysityö käynnistettiin ja raportti valmistuu syksyllä 2006. Otannassa on 45 lukion opetussuunnitelmat. Eri oppiaineiden ja aihekokonaisuuksien opetukseen on tuotettu edelleen tukimateriaalia [www-sivuille](http://www.sivuille).

Yhtenäisen perusopetuksen hankkeessa työskenteli 100 kuntaa ja 240 koulua. Hanketilaisuuksia oli kevään aikana kaksi ja hankejulkaisun valmistelu käynnistyi. Hallinnollisesti yhtenäisten peruskoulujen määrä kasvaa noin 50 koululla vuodessa ja on nyt noin 350. Haasteellisinta on lisätä yhteistyötä hallinnollisesti itsenäisten kouluyksiköiden välillä siten, että koulut yhdessä huolehtivat perusopetuksen yhtenäisyydestä.

Opetushallituksen asiantuntijat osallistuivat ylioppilastutkintolautakunnan työskentelyyn. Opetushallituksen edustajat tapaavat ylioppilastutkintolautakunnan johdon säännöllisesti.

Yhtenäisen perusopetuksen hankkeessa työskenteli 100 kuntaa ja 240 koulua. Hanketilaisuuksia oli kevään aikana kaksi ja hankejulkaisun valmistelu käynnistyi. Hallinnollisesti yhtenäisten peruskoulujen määrä kasvaa noin 50 koululla vuodessa ja on nyt noin 350. Haasteellisinta on lisätä yhteistyötä hallinnollisesti itsenäisten kouluyksiköiden välillä siten, että koulut yhdessä huolehtivat perusopetuksen yhtenäisyydestä.

Erityistarpeisiin vastaavaa opetusta ja ohjausta kehitettiin useissa hankkeissa. Erilaiset oppijat – yhteinen koulu -hankkeen työ jatkui ja tietoa erityisesti oppimisvaikeuksien varhaisen tunnistamisen käytänteistä, pedagogisten ryhmittelyjen käytöstä oppilaan vahvuuksien tukemisessa sekä lahjakkuuden tukemisesta koottiin ja levitettiin tapaamisten ja koulutuksen avulla. Lukivaiveuksia korjaava Ekapeli otettiin laajalti käyttöön ja käynnistettiin oppilaiden sosiaalisten ja emotionaalisten vaikeuksien tunnistamista tukevan työkalun kehittäminen. Käynnistettiin loppuraportin ja hankejulkaisujen valmistelu. Erityisopetuksen seudullisia palveluita ja opetuksen integraatiota kehitettiin ALPO -hankkeessa, jossa mukana oli 11 seutukuntaa ja 67 koulutuksen järjestäjää. Toteutettiin useita valtakunnallisia ja alueellisia tapaamisia. SAIREKE -hankkeessa auditoitiin 25 sairaalaopetusyksikköä ja järjestettiin yhteinen seminaari. Koulukotien rehtorit muodostivat säännöllisesti koontuvan rehtorifoorumin ja kouluavustajille järjestettiin neuvottelupäivä. Osana kansainvälistä The European Agency for Development in Special Education -tuotetta käännettiin suomeksi kolme hankkeen julkaisua sekä osallistuttiin kansainvälisiin tapaamisiin.

Oppilaiden hyvinvoinnin edistämiseksi käynnistettiin koulutapaturmien ehkäisemiseen liittyvä yhteistyö Kansanterveyslaitoksen ja Suomen punaisen ristin kanssa. Toteutettiin kouluterveyspäivät yhteistyössä Stakesin kanssa. Kodin ja koulun yhteistyön laatuksista valmisteltiin. Käynnistettiin hanke monikulttuuristen perheiden kohtaamisesta. Psykososiaalisessa oppilashuoltotyössä tehtiin tiivistä yhteistyötä erityisesti Stakesin, pääkaupunkiseudun psykologien ja kuraattoreiden kanssa sekä Etelä-Suomen lääninhallituksen kanssa. Tavoitteena on kansallisen yhteistyöverkoston luominen syksyllä 2006. Laadittiin Turvallinen koulupäivä -esite, ja valmisteltiin vuoden 2006 Koulurauha-ohjelma ja Koulurauhan julistus. Oppilaiden terveellisiä ruokailutottumuksia edistämään valmisteltiin julkaisu kouluruokailusta sekä artikkeleita ammatti- ja valtakunnallisiin lehtiin. Tiivistettiin yhteistyötä opettajankoulutuksen kanssa.

Selvitys opetustuntikohtaisen valtionosuuden piiriin kuuluvan taiteen perusopetuksen oppilaitosverkon tilanne lukuvuonna 2004 - 2005 valmistui helmikuussa. EDU.fi -sivuille on valmisteilla oma sivusto taiteen perusopetukselle.

Tiede- ja teknologian opetus -hankkeeseen ilmoittautui 17 osahanketta. Järjestettiin kansallinen avausseminaari sekä neuvottelutilaisuus sidosryhmien kanssa. Hankkeen omaa www-sivustoa laajennettiin ja osa verkkomateriaalista julkaistiin. Koulujen tiedeopetusta koskeva selvitys tehtiin yhdessä Koulun kerhokeskuksen kanssa. Lukioiden ja korkeakoulujen yhteistyötä koskeva selvitys on tekeillä.

Katsomusaineiden kehittämishankkeessa uskontojen osalta yhteistyöverkostoa laajennettiin. Kirkkopalvelut -konsernin kanssa yhteistyönä valmistetaan kouluille soveltuvan uskonnon ja ns. kolmannen kulttuurin tukimateriaalin tuottamista. Raamattu ja nuoret aikuiset -hankkeen tarkoituksena on tuoda raamattua tunnetuksi lukiolaisten näkökulmasta. Hankkeessa valmisteilla on kirja, nettisivusto ja YLE:n kanssa alustavasti neuvoteltu lyhyt ohjelmasarja. EDU.fi -sivuille valmistuu elokuussa eri uskontojen portaali ja tietokanta Uskontonet. Yliopistojen ja uskonnollisten yhdyskuntien kanssa on tehty työtä pienryhmäisten uskontojen opetuksen kehittämiseksi. Elämäkatsomustiedon osalta kerättiin aineistoja julkaisuun sekä järjestettiin kaksi asiantuntijaseminaaria ja kaksi verkostotapaamista.

Luovuus- ja kulttuurikasvatushanke Lähteessä osahankkeiden määrä kasvoi kuudella ja on nyt 80. Kouluja tai oppilaitoksia on mukana 53 ja kulttuuritoimijoita tai muita tahoja 27. Hankkeita on ilmoitettu 41 kunnasta. Osahankkeiden toiminnan kohteena on perusopetus 37, lukio-opetus 12, ammatillinen opetus 2, taiteen perusopetus 2, AMK 4, Opettajien peruskoulutus tai täydennyskoulutus 6. Joillakin hankkeilla on useampia kohderyhmiä. Koulutus- ym. tilaisuuksia järjestettiin 4 ja niihin osallistui kaikkiaan 155 henkilöä. Tuotettiin Luovuuspedagogiikka -lehti ja Suomen Tammen lehti sekä Kulttuuria perinnöksi -kirja. Kehitettiin www-edu.fi/projektit/lahte sivustoja. Sivuille käynnitettiin 1430 kpl.

Kansallisten tiedekilpailujen ja olympiakarsintojen järjestämiseksi tehtiin MAOL ry:n ja BMOL ry:n kanssa sopimukset ja opettajajärjestöt ovat toteuttaneet kilpailut matematiikassa, fysiikassa, kemiassa, tietotekniikassa, biologiassa ja maantieteessä. Kilpailutulosten perusteella opiskelijat valittiin kirjevalmennukseen MAOL ry:n edustamissa oppiaineissa ja sieltä edelleen jatkovalmennukseen tieolympialaisia varten. Biologiassa ja maantieteessä olympiavalmennukseen opiskelijat valittiin suoraan kilpailutulosten perusteella.

European Label -laatuleimakilpailu julistettiin haettavaksi tiedotteella 22/2006. Hakemuksia saapui 15, ja niiden käsittely on aloitettu palkittavien hankkeiden löytymiseksi.

Opetushallituksen oma Agricola-työryhmä laati suunnitelman juhluvuoden toiminnaksi OPH:ssa. Opetushallituksen omien EDU.fi -nettisivujen tuottaminen aloitettiin. Kirkkohallituksen ja pedagogisten järjestöjen kanssa käynnistettiin päivänavausmateriaalin tuottaminen nettisivuille. Agricola-näytelmäteksti yläkouluille ja lukioon tilattiin ja valmisteltiin kilpailuja yhteistyö-kumppaneiden kanssa. Valmisteilla on myös Suomen Tammi -lehden erikoisnumero. Opetushallituksen edustaja on osallistunut juhluvuoden kansallisen työryhmän kokouksiin.

Mediataitojen ja -osaamisen kehittämisessä työryhmän työ on varsinaisesti käynnistynyt huhtikuussa. Ryhmä kokoontui keväällä 2006 neljä kertaa.

Tehtiin päätös 4 223 000 euron pääasiassa maahanmuuttajien koulutuksen tukemiseen tarkoitettun valtionavustuksen jakamisesta: maahanmuuttajien tukiopetukseen 204 opetuksen järjestäjälle sekä oppilaan oman äidinkielen, romanin tai saamen tai kielitaidon ylläpitämiseen tarkoitettulle ryhmälle 77 opetuksen järjestäjälle. Tehtiin päätös 521 000 euron valtionosuuden jakamisesta järjestöille valtion talousarvion ko. momentin linjauksen mukaisesti. Tehtiin päätös saamenkielisen oppimateriaalin tuottamiseen tarkoitettun 258 000 euron määrärahan osoittamiseksi Saamelaiskäräjille.

Yhtenäisen perusopetuksen hankkeet vietiin loppuun myös ruotsiksi, ja erilaisia oppijoita käsittelevää hanketta seurattiin ja raportoititiin kansallisilla perusopetuspäivillä. Lukio toiminnassa jatkettiin yhteistyössä Svenska kulturfondenin kanssa isoa ruotsinkielistä lukioselvitystä, johon liittyy samoin kuin suomenkielisten lukiodien osalta paikallisten opetussuunnitelmien analyysi sekä erityisesti ruotsinkielisen oppimateriaalitalanteen selvitystyö.

1.7.2 Aamu- ja iltapäivätoiminta sekä kerhotoiminta

Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestävien kuntien määrä kasvoi yhdeksällä kunnalla ja on nyt 388 (93 % kunnista). Samalla toiminta laajeni koskemaan noin 45 000 lasta. Yhteys- ja varahenkilöille järjestettiin kolme seminaaria, ja kaikki verkostot järjestivät alueellaan 2 – 3 koordinaattoritapaamista. Rehtoreille ja päättäjille järjestettiin oma tapaamisensa. Toiminnasta tiedotettiin Ylen tietoskuissa sekä internet-sivujen kautta. Ensimmäisen ammattitutkinnon suorittaneet ohjaajat valmistuivat. Osallistuttiin Opetusministeriön aamu- ja iltapäivätoimintaa koskevan selvityksen laadintaan. Toiminnan järjestäjien tueksi tuotettiin julkaisu Lapsen parhaaksi – tukea ja laatua aamu- ja iltapäivätoimintaan.

Ruotsinkielistä aamu- ja iltapäivätoimintaa kehitettiin verkostossa Sydkustens landskapsförbund-nimisen maakuntaliiton kanssa, mm. seminaarien ja koordinaattorien avulla. Käsikirjan ruotsinosta kaavailtiin.

1.7.3 Kieltenopetuksen kehittäminen

Kieltenopetuksen kehittämiseksi valmistui muistio Kieltenopetuksen kehittäminen 2006-2008. Lukiossa alkavan toisen kotimaisen kielen opetussuunnitelma hyväksyttiin OPH:n johtokunnassa ja opetuksen toteuttamisesta lähetettiin lausuntopyynnöt. Ruotsin kielen opetuksen kehittämisen tukemiseksi neuvoteltiin Ruotsin selvitysmiehen Erland Ringborgin kanssa. Opetushallituksen edustajat osallistuivat EU:n kieltenopetuksen, European label – sekä neuvoa antavan kielten (stakeholder consultation groupin) asiantuntijaryhmien työskentelyyn.

Opetusministeriön työryhmän Lukiokoulutuksessa saavutettavan suullisen kielitaidon arviointi sihteerin tehtävät on hoidettu Opetushallituksessa ja muistio on valmistunut. Opetushallituksen edustajat ovat osallistuneet Jyväskylän yliopiston asettaman kielipoliittisen työryhmän työskentelyyn, joka on opetusministeriön rahoittama.

Kieltenopettajille järjestettiin koulutusta kielten taitotasoista, suullisista kokeista, ylioppilastutkinnoista ja ruotsin opiskelun motivoinnista ja koulutuksen järjestäjille annettiin ohjausta kieltenopetuksesta.

1.7.4 Kielivirikkeitä ja oppimisstrategioita

SPRÅKRUM-niminen hanke on Opetushallituksen ruotsinkielisen toimintayksikön suurin monivuotinen kehittämishanke. Sitä on toteutettu pääosin toimintamäärärahoilla. Kevään 2006 aikana pidettiin kolme seminaaria, mm. yksi yhteistyössä Ruotsin kehittäjien kanssa, jossa kehiteltiin uutta tietokoneavusteista kirjoituspedagogiikkaa. Kielellistä observointia varten kehitetty materiaali-paketti, ”Språkraketen”, saatiin valmiiksi, ja sitä esitellään opettajille eri tilaisuuksissa vuoden aikana. Uusi viiteryhmä ja projektia seuraava tutkijaryhmä asetettiin. Suunniteltiin lokakuussa pidettävä ruotsinkielinen äidinkielen ja kirjallisuuden foorumi. Mediataitoa koskevaa verkkotyötä jatkettiin. Samalla suunniteltiin myös syksyllä pidettävä ”Skapa nu” (Lähdehankkeen) -seminaari. Hankkeessa kehitetään mm. luovaa kirjoittamista ajankohtaisten tapahtumien perusteella.

Språkrum-hankkeen rinnalla kulkee FINNRUM-hanke, joka samoin kuin Språkrum tähtää oppilaiden ja opiskelijoiden heterogeenisestä kieliympäristöstä johtuvien kielellisten puutteiden korjaamiseen, kaksikielisyyden kehittämiseen, sekä FINNRUMin osalta erityisesti yksikielisten kontaktien lisäämiseen suomeen kieleen ja suomalaiseen kulttuuriin. Hanke jatkoi kevään aikana muutamissa ruotsinkielisen Pohjanmaan lukioissa. Ylioppilaskirjoitusten yhteydessä huomio kiintyi ns.

B-finskan (keskipitkän oppimäärän) valintamahdollisuuksiin ja oppimateriaalipuutteisiin. Perusopetuksessa saatiin valmiiksi heikkoja tukeva teksti ja kuullun ymmärtämistä parantava materiaali (äänitettyjä ja helppolukuisia, tilannepohjaisia dialogeja).

Ruotsinkielinen yksikkö osallistui toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opetuksen kehittämishankkeen suunnitteluun ja paneutui uutena asiana myös suomenkielisten koulujen ruotsin opetukseen edellytyksiin ja yhteistyön kehittämismahdollisuuksiin

1.8 Ammatillisen koulutuksen kehittäminen

Lukion ja ammatillisen koulutuksen yhteistoiminnan kehittämiseen liittyen järjestettiin kaksi maksullista koulutustilaisuutta. Laadittiin lukion ja ammatillisten perustutkintojen yhteensovittamisen työ- ja toteutussuunnitelma aikatauluineen. Lukion ja ammatillisen peruskoulutuksen yhteistyön tukemiseen ja kehittämiseen myönnettiin avustuksia ammatillisen koulutuksen järjestäjille.

1.8.1 Opetussuunnitelman perusteiden toteuttamisen tukeminen ja seuranta ammatillisessa koulutuksessa

Tutkintokohtaisiin opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteisiin tehtiin muutoksia neljässä tutkinnossa. Koulutuksen järjestäjien opetussuunnitelmien kehittämistä tuettiin koulutuksella ja konsultoinnilla. Eläköön opetussuunnitelma -opas koulutuksen järjestäjille valmistui.

Tutkintojen ja perusteiden päivittämisen valmistelu on käynnissä. Opetushallituksen asiantuntijaryhmissä selvitettiin tutkintojen yhteisten tavoitteiden ja ydinosaamisen tarkistamistarpeita, lukion ja ammatillisen koulutuksen opintojen yhteensovittamisen mahdollisuuksia sekä yhteisten opintojen päivittämistarpeita. Tutkintojen ja koulutusohjelmien muutostarpeiden selvitystyö on käynnissä ja muutosesitysten valmistelu opetusministeriölle on käynnissä.

Ala- ja tutkintokohtaisia osaamistarveselvityksiä on käynnissä 20 tutkinnon osalta ja alakohtaiset asiantuntijat selvittävät opetussuunnitelman perusteiden muutostarpeita kaikkien tutkintojen osalta. Koulutus- ja tutkintotoimikunnille sekä koulutuksen järjestäjille tehtiin kyselyt osaamistarpeiden sekä tutkintojen ja perusteiden muutostarpeista. Koulutuksen järjestäjiä ohjattiin suunnitelmaan eri alojen koulutusta määrällisesti, kustannustehokkaasti sekä laadullisesti, niin että valmistuneiden määrä nousee ja opiskelijat työllistyvät. Alakohtaista sidosryhmäyhteistyötä lisättiin sekä osallistuttiin työ- ja ohjausryhmien työhön. Alakohtaisia kehittämispäiviä järjestettiin maksullisena koulutuksena 16 eri osa-alueella.

Ongelma-aloilla, kuten esimerkiksi rakennusalan perustutkinnoissa ja metsäkoneenkuljettajakoulutuksessa hakijamäärät ovat kasvaneet. Eri alojen vetovoimaisuuden lisäämiseksi Taitajakisojen yhteydessä on lisäksi levitetty esitteitä ja tiedotettu eri aloista sekä osallistuttu ohjausryhmätyöskentelyyn. Vieraskielisen opetuksen ja kansainvälisen vaihdon määrät kasvoivat OPH:n myöntämien kansainvälistymisapurahojen turvin.

Ammatillisessa erityisopetuksessa toteutettiin strategian pohjalta laadittua toimenpideohjelmää, kehitettiin työvaltaista opetuksen toteuttamista ja edistettiin ammattipedagogista tutkimusta ja sen hyödyntämistä koulutuksen toteuttamisessa. Koulutuksen järjestäjille on myönnetty avustuksia integroidun erityisopetuksen ja erityisopetuksen palvelu- ja kehittämistoiminnan edistämiseksi jha tuloksia on levitetty.

Opetushallitus on tukenut perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheen ohjausyhteistyön kehittämissuunnitelmissa. Ammatillisesti painottunut lisäopetus on ollut hankkeissa painopisteenä. Ammatillisen koulutuksen varhaista keskeyttämistä on kyetty vähentämään erityisesti ESR-rahoituksella toteutetuissa hankkeissa.

Erillisiä kehittämishankkeita ohjattu, raportoitu ja hankkeiden tuloksia levitetty seuraavasti:

Opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteita päivitetty Verhoilu- ja sisustusalan sekä Sosiaali- ja terveysalan pt, yksi uusi koulutusohjelma, Sähköalan pt, Hotelli- ja ravintola-alan pt sekä Cateringalan-alan pt uusi opintokonaisuus.. Kokeiluja on käynnissä 11 perustutkinnossa. Veto-voimaisuuden edistäminen: Puhdistuspalvelujen perustutkinnon viestintästrategia valmistui ja alan markkinointiaineisto valmisteilla. Maatalousalan vetovoimakampanjaa jatkettiin. Metsäalan Kurvaa metsään – vetovoimakampanjaa on toteutettu. Säädösten valmistelu Auto- ja kuljetusalalla raskaan kaluston kuljettajia koskien on valmisteilla direktiivi, jonka mukaan kaikkien uusien ammattikuljettajien on hankittava vähintään direktiivin edellyttämä koulutus. Kansalliset säädökset on oltava valmiit viimeistään syyskuussa 2006. Lentokoneasennuksen koulutusta koskevien yhteiseurooppalaisten määräysten toimeenpanon vastuuta liikenne- ja viestintäministeriön alaisen lentoturvallisuushallinnon, opetusministeriön ja Opetushallituksen kesken on selvitetty. Kehittämishankkeet luonnonvara- ja ympäristöalalle: sekä kalatalousalalle laadittu ja toteutus käynnissä. Kone- ja metallialan alueellisia kehittämissuunnitelmissa hankkeet ovat käynnistyneet ja hankkeiden määrää ollaan lisäämässä. Selvitykset Kemian alalla on tehty: selvitystyö laboranttien ja laboratorioanalyttikkojen koulutuksen ja työn suhteesta. Elintarviketalalla tarvittava osaaminen on kartoitettu yhdessä Elintarviketeollisuusliiton koulutustoimikunnan kanssa ja pidetty kehittämissuunnitelma, josta on laadittu raportti. Työturvallisuuden edistäminen Sähköalalle valmistunut työturvallisuuteen: painottunut sähköalan työssäoppimisen opas. Työturvallisuuskortti autoalalle - hanketta on ohjattu ja tuettu. Kestävän kehityksen edistämistä tuettu erityisesti luonto- ja ympäristöalan oppilaitoksissa. Oppimisympäristön kehittäminen Metsäkoneasentajan älykäs – oppimisympäristö - hanke on käynnistetty. Koulutuksen arviointi Merenkulkualan koulutus on arvioitu yhteistyössä Merenkulkulaitoksen kanssa.

EU:n ammatillisen koulutuksen Kööpenhamina-prosessiin liittyvän ammatillisen koulutuksen opintosuoritusten siirtojärjestelmän (European credit transfer system for vocational education and training eli ECVET) kehittämistyöhön on osallistuttu Technical Workingin Groupin (TWG) jäsenenä. Lisäksi Opetushallitus ohjaa yhdeksän tutkinnon FINNECVET- hanketta, jossa selvitetään ECVET-mallin toimivuutta ja kehitetään suomalaisen käyttöön toimeenpanon apuvälineitä.

Opetussuunnitelman perusteiden muutokset on tehty myös ruotsiksi.

1.8.2 Ammattiosaamisen näytöt

Ammattiosaamisen näyttöjen toimeenpanoa ja opetussuunnitelmien päivittämistä näyttöihin liittyen tuettiin kouluttamalla koulutuksen järjestäjiä, opettajia sekä koulutuksen järjestäjän toimieliimiä. Maksullisia OPH:n järjestämiä koulutustilaisuuksia oli 8 ja koulutuksen järjestäjien tilaamia koulutuksia 35. Lisäksi osallistuttiin lääninhallitusten kahden näyttötilaisuuden toteuttamiseen. Näyttöprojekteja tuettiin osallistumalla kolmen seminaarin toteuttamiseen. Näyttöaineistoja on viimeistely ja hyväksytty kansallisiksi näyttöaineistoiksi siten, että OPH: n www-sivulla on valmiina 39 aineistoa.

Ammattiosaamisen näyttöjen tuomat muutostarpeet opetussuunnitelmien perusteisiin on selvitetty ja valmisteltu suunnitelmaa näytön perusteiden liittämisestä opetussuunnitelman perusteisiin. ESR- näyttöaineisto- ja näyttöpilottiprojekteja on käynnissä 27 kpl. Hyvien näyttökäytäntöjen

levittämistyötä jatkettiin noin 30 perustutkinnossa. ESR-hankkeisiin liittyen julkaistiin näyttöopas ja kaksi projektien vaikuttavuuteen liittyvää tutkimusta.

Koulutuksen järjestäjille myönnettiin valtionavustuksia 1.500 000 euroa näyttöjen toimeenpanon tueksi.

Ammattiosaamisen näyttäjä käsittelevä käsikirja on käännetty ruotsiksi, ja ESR-hankkeessa on kehitelty niiden käyttöönottoa edistävää materiaalia. Osallistuttiin näyttökokeita käsittelevään pohjoismaiseen seminaariin.

1.8.3 Työssäoppiminen

Työssäoppimisen tilannekatsaus 2006 tehtiin. Sen mukaan työssäoppimispaikkojen saatavuus on edelleen parantunut. 2 ov:n koulutuksen saaneita työpaikkaohjaajia on 20 000 yhteensä 53 000 työpaikkaohjaajasta, vuosittainen koulutustarve on noin 12 000 työpaikkaohjaajaa. 2 kk:n työelämäjaksolle on osallistunut 2100 opettajaa. Työssäoppimisjaksojen suunnittelu yhdessä työpaikkojen kanssa ja työn vaarojen arviointi työssäoppimispaikalla ovat parantuneet vuoden aikana.

Opettajien työelämäosaamisen opintojen koulutusohjelman päivittäminen on käynnissä. Työturvallisuusoppaat pintakäsittely ja laboratorioaloille valmistuivat. Työpaikkaohjaajakoulutus ammatillisessa peruskoulutuksen valinnaisiksi opinnoiksi; ops-perusteen luonnos lähetettiin lausunnolle.

ESR -työssäoppimisen kehittämishankkeita ja työpaikkaohjaajakoulutushankkeita oli käynnissä 38. Saatuja hyviä käytäntöjä levitettiin yhdessä Suomen Yrittäjien ja lääninhallitusten kanssa järjestetyissä teemaseminaareissa. Työstettiin näyttöprojektien kanssa yhteisissä työseminaareissa projekteissa saatuja kokemuksia koulutuksen järjestäjien käyttöön juurrutettaviksi. Työelämäyhteistyön verkottumisesta tehty selvitys julkaistiin tammikuussa 2006.

Työssäoppimisen tukimäärärahaa jaettiin 142 koulutuksen järjestäjälle yhteensä 2 351 000 euroa.

1.8.4 Ammatillisen koulutuksen laadunhallinta

Laadunhallinnan kehittämisessä on tuettu eri asiakkaita, osallistuttu eurooppalaiseen kehittämis-työn ja levitetty kansainvälisiä kokemuksia ja tietoa.

Ammatillisen koulutuksen laadunhallintasuositusta on uudistettu eurooppalaisen viitekehyksen (CQAF) pohjalta siten että se toimisi koko ammatillisen koulutuksen kentässä sekä ammatillisessa peruskoulutuksessa, lisäkoulutuksessa että oppisopimuskoulutuksessa. Työryhmällä on jäljellä muutama kokous ja suomenkielinen suositus saadaan valmiiksi kuluvan vuoden aikana.

Lähinnä oppisopimuskoulutuksen koulutusedellytysten laadunvarmistamisen hanketta on suunniteltu, mutta sen varsinainen käynnistäminen odottaa ammatillisen koulutuksen laadunhallintasuosituksen valmistumista.

Quality in VET Leonardo-projekti on päättynyt alkuvuodesta ja kansainvälisen tuen loppuerä on maksatussa. Laajat suomenkieliset ja englanninkieliset verkkosivustot ovat auki osoitteessa www.oph.fi/Koulutuksen_arviointi_ja_tutkimus/Laadunhallinta_ammattillisessa_koulutuksessa/.

Kansallisen selvityksen tekoa siitä, miten QOAF:a käytetään Suomessa ei ole voitu vielä aloittaa, koska Networkin alaryhmät eivät ole saaneet osuuksiaan valmiiksi.

Ammatillisen koulutuksen laatupalkintokilpailu etenee suunnitelmien mukaan. Hakemuksienkäsittely on alkanut. Palkintoehdotukset valmistuvat loka-marraskuussa. Oppisopimuskouluttajien laatupalkinnot jaettiin kesäkuussa. Uusi kilpailukierros alkaa syksyllä 2006.

Merenkultuopetuksen ulkoinen arviointi etenee suunnitelmien mukaan touko-kesäkuussa tehtiin ulkoinen arviointi kahdessa merenkultuopetusta antavassa ammattikorkeakoulussa sekä Meriturvassa, Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskuksessa. Syksyn 2006 auditointiaikataulu, -kohteet ja -ryhmät määriteltiin yhteistyössä Merenkululaitoksen kanssa.

1.9 Aikuiskoulutuksen kehittäminen

1.9.1 Ammatillinen aikuiskoulutus

Tammi-kesäkuussa valmistui perusteet kuuteentoista (16) ammattitutkintoon ja kahdeksaan (8) erikoisammattitutkintoon.

Tammi-kesäkuussa valmistuivat 24 näyttötutkinnon perusteet. Lisäksi osallistuttiin viiden perustutkinnon opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteen uudistamistyöhön.

Näyttötutkintoja koskevinä määräyksinä annettiin määräys (1/011/2006) näyttötutkintomaksujen tilittämisestä ja määräys (10/011/2006) todistuksista näyttötutkinnoista, näyttötutkintoon valmistavasta koulutuksesta sekä näyttötutkintoon valmistavasta oppisopimuskoulutuksesta. Annettiin ohje (2/440/2006) näyttötutkintojen järjestämissopimusten solmimisesta. Näiden sekä ammatillista aikuiskoulutusta koskevan lain ja asetuksen muutosten vuoksi näyttötutkinto-oppaan uudistamistyö käynnistettiin.

Lisäkoulutuksen palautejärjestelmän (LIPAL) ohjelmistomäärittelytyö on käynnissä. Järjestelmä saadaan koekäyttöön loppuvuodesta 2006. Oppisopimuskoulutuksen tietotori yli 200 osallistujalle järjestettiin toukokuussa. Näyttötutkintomestarin koulutuksen perusteen uudistamistyö on aloitettu, avustukset kyseisen koulutuksen järjestämiseen ovat haettavana kesän aikana. Näyttötutkintojen järjestämisedellytysten arvioita on tehty tammi-kesäkuussa 109 kappaletta, lisäksi annettiin 9 kpl lausuntoja näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen opetussuunnitelmista.

Avustettiin opetusministeriötä ammatillisen lisäkoulutuksen järjestämislupia ja työelämän kehittämis- ja palvelutehtävää koskevassa valmistelussa siten, että ministeriö pystyi tekemään kyseiset päätökset huhti-toukokuun aikana. Esitys opetusministeriölle koskien ammatti- ja erikoisammattitutkintoja koskevaa tutkintorakenneasetusta on valmisteilla, ja annetaan ministeriölle syksyn aikana.

1.9.2 Vapaa sivistystyö

Kehittämisavustukset myönnetty ja hakemukset käsitelty helmikuussa 2006. Raportti selvityksistä tehdään toisella vuosipuoliskolla. Vuoden 2007 kierros käynnistetään elo-syyskuussa.

Tietoyhteiskuntahankkeiden hakemukset ja avustuspäätökset käsitelty maaliskuussa 2006. Edellisen vuoden raportointi on saapunut, arvioitu ja lopullinen yhteenveto tehdään vuoden loppupuoliskolla. Tulevan kauden raportoinnin sekä hakuun liittyvät ohjeistuksen valmistelu on käynnistetty.

Kevään aikana ruotsinkielisen yksikön asiantuntijat vierailivat kaikissa kansanopistoissa ja laativat niitä koskevan tilanneraportin. Niiden tila on ajankohtainen myös tutkintotavoitteisen ammatitopiskelun kehittyessä osana koko ruotsinkielistä koulutuskenttää.

1.9.3 Kielitutkinnot

Yleiset kielitutkinnot

Yleisten kielitutkintojen kehittämissuunnitelmaa varten tarvittavat aineistot kerättiin ja analysoitiin. Kehittämissuunnitelmaluonnoksia käsiteltiin tutkintotoimikunnassa. Inarinsaamen ja koltansaamen kielten liittämistä yleisten kielitutkintojen järjestelmään koskeva työryhmän muistio jätettiin Opetushallitukselle. Maahanmuuttajille suunnattu yleisiä kielitutkintoja koskeva esite suunniteltiin järjestäjien ja Selkokeskuksen kanssa.

Valtionhallinnon kielitutkinnot

Valtionhallinnon kielitutkintojärjestelmän toimivuutta koskevassa selvityksessä käytettävät aineistot kerättiin ja analysoitiin. Selvityksen sisältöä käsiteltiin suomen ja ruotsin kielen tutkintolautakunnan kokouksissa. Tutkintoihin tuotettiin uusia testipaketteja. Uudistettua tutkintojärjestelmää kuvaava julkaisu on valmisteilla.

Henkilöstökoulutuksen eri ohjelmien ja myönnettyjen koulutushankkeiden toimeenpanoa seurattiin ja raportoitiin myös ruotsiksi

1.9.4 Opetustoimen henkilöstökoulutus

Opetushallituksen toimeenpaneman pidempikestoisen henkilöstökoulutuksen avulla on tuettu oppilaitoksia uudistumaan koulutuspoliittisesti merkittävillä alueilla. Yli puolet tuetuista koulutuksista on suunnattu alueellisesti ja loput valtakunnallisesti.

Opetushallitus on toteuttanut vuoden 2006 määrärahoista kaksi hakukierrosta. Tuetut koulutukset ovat suuntautuneet kaikille koulutuspoliittisesti tärkeille painoalueille. 1/2006 hakukierroksella rahoitusta käytettiin 7 199 743€ ja täydennyskoulutusta ostettiin 12 364 henkilölle. Hakukierroksella 2/2006 rahoitusta käytettiin 4 241 142€ ja täydennyskoulutusta ostettiin 6 853 henkilölle. Opetusministeriön asettama osallistujatavoite (13 000) ylittyi huomattavasti.

Opetushallitus on tukenut opetushenkilöstön perus- ja täydennyskoulutuksen välistä jatkumoa elinikäisen oppimisen periaatteen mukaisesti. Tätä on pidetty tärkeänä kriteerinä valittaessa koulutuksia. Koulutuksen tuottajien tekemien ilmoitusten tiedot elinikäisen oppimisen- ja opettajien peruskoulutuksen jatkumosta saadaan vasta elokuussa 2006.

1.10 Suomenruotsalainen yhteistyö opetuksessa

Kevään aikana on kehitetty erityisesti ruotsinkielisten lukioiden yhteistyötä keskenään, mm. perustamalla alueellisia lukiorenkaita, jotka kokeilevat verkkopohjaista materiaalia ja luovat monimuoto- ja etäopetuskäytänteitä. Yhteistyötä ammatillisen koulutuksen kanssa on pohdittu ja kehitelty ammattiopistoihin suunnatuilla kehittämismäärärahoilla. Toisen asteen yhteistyötä on käsitelty, mm. kuntauudistuksen johdosta, sekä suomenruotsalaisessa yhteisessä viiteryhmässä että erillistä laajaa lukioselvitystä ohjaavassa viiteryhmässä. Uusia, laajempaa ja joustavaa opetustarjontaa antavia yhteismuotoja alkavat hahmottua. Alueelliset yhteistyöhankkeet jatkuvat ja lisääntyvät.

2 Koulutuksen järjestämisen seuranta

Taitossa olevassa raportissa on kymmenen oppimistulosarvioinnin aineistoja yhdistetty muihin aineistoihin. Raportissa tavoitteena on syventää aikaisempia oppimistulosten aluevertailuja liittämällä kouluihin oppilaiden sosioekonomista taustaa koskevat tunnusluvut. Toinen teema on tasa-arvon toteutuminen oppilasarvioinnissa ja oppilasarvioinnin systemaattiset vinoumat. Kolmanneksi on tutkittu lakisääteisten tukitoimien tarjonnan tasapuolisuutta sekä tuen tarjonnan ja sen tarpeen kohtaamista.

2.1 Perusopetuksen oppimistulosten arviointi

Oppimistulosarviointit on toteutettu suunnitelmallisesti siten, että trendiarviointi ja pitkittäisarviointi toteutuvat. Taustalla on koululainsäädännön tavoitteet ja KESU.

Syksyllä 2005 pidettyyn 2. vuosiluokan suorittaneiden oppimistulosten arviointiin matematiikassa ja äidinkielessä (suomi ja ruotsi) osallistui 339 koulua ja noin 6 000 oppilasta. Pikapalautte kouluille ja järjestäjille toimitettiin ennen joulua. Raportteja kirjoitetaan parhaillaan ja tarkoitus on saada ne valmiiksi lokakuun aikana.

Ympäristö- ja luonnontiedon ensimmäisen nivelvaiheen arviointi 5. luokan alussa järjestään 14.9.2006. Arviointiin osallistuu noin 350 koulua ja noin 6000 oppilasta. Koulut ja opetuksen järjestäjät saavat pikapalautteen arvioinnin tuloksista syksyllä 2006. Lopullinen arviointiraportti valmistuu syksyllä 2007.

Ikäryhmälle, joka on perusopetuksen päättövaiheessa 2010, järjestetään matematiikan arviointi 6. luokalla 28.3.2007 ja äidinkielen ja kirjallisuuden (suomi ja ruotsi) arviointi 7. luokan alussa 2.10.2007. Näiden oppimistulosarviointien esikokeet ovat syksyllä 2006.

Äidinkieli ja kirjallisuus sekä modersmål och litteratur -oppiaineiden vuosien 2002 ja 2005 oppimistulosmittausten perusteella on tutkittu, miten samojen oppilaiden osaaminen ja asenteet muuttuvat perusopetuksen ylempien luokkien aikana. Aineistojen pohjalta tehdään kolme raporttia: äidinkielen ja modersmålin aineistojen erillisraportit sekä tekninen raportti, jossa käsitellään molempia aineistoja. Tavoitteena on määrittää koulutuksen tuottamaa lisäarvoa.

Oppimistulosten arvioinnin eettisen perustan kehittämiseksi on koottu perusaineistoa siten, että ehdotus voidaan tehdä vuonna 2007.

2.2 Ammatillisen koulutuksen oppimistulosten arviointi

Ammatillisen koulutuksen näyttöperusteisen oppimistulosten arviointijärjestelmän toimeenpanosta 1.8.2006 alkaen on tehty opetusministeriölle esitys. Esitys perustuu KOPPI –projektiin, jossa järjestelmää on kehitetty ja kokeiltu. Arviointikokeilun tuloksista on valmistunut raportti.

3 Opetushallituksen muu toiminta

3.1 Tietohuolto

Tilastotietojen raportointipalvelu WERA on avoimessa internetissä käytettävissä. WERA rakennettiin palvelemaan päättäjiä niin valtakunnallisella, alueellisella kuin paikallisellakin tasolla. Käytössä on lukuisia raportteja, jotka perustuvat Tilastokeskuksen koulutus-, väestö- ja työvoimatilas-

toihin sekä Opetushallituksen koulutustarjonta- ja opiskelijavalinta-aineistoihin. Vuoden 2005 lopussa käyttöön otettuun WERAan lisättiin puolivuotiskaudella uusia raportteja. Nämä ovat peruskoulun ja lukiokoulutuksen ainevalinnat, peruskoulun ja ammatillisen koulutuksen erityisopetus, opiskelijoiden ja uusien opiskelijoiden ikä, tutkinnon suorittaneiden työllistymis- ja jatko-opinnot, väestön ikärakenne ja väestöennuste, väestön koulutusrakenne sekä yhteishaun toteuttaminen. Tietosuojasystistä kaikkia tietoja ei voi esittää avoimesti internetissä, mutta joitakin tarkemman tason tietoja voivat opetushallinnon (OPM, OPH ja lääninhallitusten sivistysosastot) virkamiehet hakea rajatulle käyttäjäjoukolle osoitetusta WERA:n osiosta

Opetushallitus koordinoi OECD:n INES-projektin tietojen tuottamista Suomesta. INES-julkaisun Education at a Glance tiedot toimitettiin pääosin Tilastokeskuksesta ja niiden esittäminen EAG-julkaisussa tarkistettiin ja hyväksyttiin kansallisen INES-verkoston yhteistyönä.

Aikuiskoulutuksen tilastollisen vuosikirjan käsikirjoitus valmistui kesäkuun alussa ja se on parhailaan taitossa. Uuden Koulutuksen määrälliset indikaattorit –julkaisu suunnittelu on aloitettu ja se on tarkoitus tehdä syksyllä. Erillisenä toimeksiantona on opetusministeriölle tuotettu maakuntien koulutusta kuvaavat tilastotaulut ja lyhyet analyysit niistä. Tämä, ns. maakuntakirja kattaa kaikki koulutusasteet ja myös tutkimus- ja kehittämistoiminnan.

OPTI-tietokantaa on kehitetty koulutustarjonnan perustietokantana. Opetushallituksen tiukan budjetin takia sen laajamittaista uudistusta on lykätty, mutta se alkaa olla tietojärjestelmien elinkaarta ajatellen sekä teknisen että sisällöllisen uudistuksen tarpeessa. Tässä vaiheessa on huolehdittu ennen kaikkea siitä, että järjestelmään tallennetut tiedot ovat oikeita, ajantasaisia ja kattavia.

Koulutusnetti-tietopalvelua, jonka tiedot pohjaavat OPTIin, käytetään opinto-ohjauksessa ja työvoimatoimistojen koulutusneuvonnassa hyvin aktiivisesti. Alkuvuoden käyttäjätilastojen perusteella tavoitteeksi asetettu 2,5 miljoonan haun määrä tulee ylittämään vuoden 2006 aikana.

Opettajakuntaa koskevat tiedot toimitettiin opetusministeriölle tulosneuvotteluja varten ja tietoja edelleen jalostettiin erilliseksi julkaisuksi Opettajat Suomessa, joka ilmestyi toukokuussa 2006. Julkaisu on lähdeosa asiantuntijoille perus-, lukio-, ammatillisen ja aikuiskoulutuksen opettajakunnan tilanteesta.

Opetushallituksen sisäinen tutkimustoiminnan työryhmä sai tutkimusstrategian valmiiksi maaliskuussa 2006. Opetushallituksen johtoryhmä ei ole strategiaa vielä hyväksynyt. Yhteistyötä yliopistojen ja tutkimuslaitosten kanssa on jatkettu. SITRAn rahoittama tutkimushanketta syrjäytymisriskin alaisista nuorista tehdään hyvässä yhteistyössä Helsingin yliopiston kanssa.

3.2 Koulutustiedotus ja opiskelijavalintajärjestelmät

Koulutustiedotus

Opetushallitus on julkaissut ensimmäisellä vuosipuoliskolla suunnitelman mukaisesti molemmilla kielillä viisi eri koulutusasteiden koulutustarjontaa, hakemista ja opiskelijavalintaa esittelevää opasta. Julkaisujen painosmäärä on yhteensä 302 000 kappaletta. Kaikista koulutusoppaista on työstetty myös verkkoversiot. Myöhemmin kesällä ja syksyllä ilmestyvien oppaiden toimitustyö on käynnissä.

Opiskelijavalintajärjestelmät

Eri opiskelijavalintajärjestelmien ylläpito toteutettiin aikataulujen ja suunnitelmien mukaisesti. Vuoden ensimmäisellä puoliskolla aloitettiin suunnitelmien mukaisesti neljä suurta opiskelijavalintajärjestelmiä koskevaa uudistusta. Ne pohjautuvat aiemmin valmistuneisiin opetusministeriön

työryhmien muistioihin, ja niitä työstetään opetusministeriön ja Opetushallituksen asettamissa työ- ja projektiryhmissä. Yliopistojen sähköisen hakupalvelun ja yhteishakujärjestelmän rakentaminen aloitettiin heti vuoden alussa. Ammattikorkeakoulujen aikuiskoulutuksen ja vieraskielisen koulutuksen yhteishakujärjestelmien rakentaminen käynnistyi helmikuussa. Myös koko toisen asteen koulutuksen (lukio ja ammatillinen koulutus) sähköisten hakupalvelujen rakentaminen alkoi helmikuussa. Kaikkia nykyisiä ja tulevia hakupalveluja koskevan sähköisen varmenteen käyttöönottoon valmistautuminen on aloitettu. Kaikki uudistukset ovat edenneet suunnitelmien mukaisesti.

3.3 Koulutuksen kansainvälistyminen

Kansainvälinen tiedonvaihto: Opetushallitus on hoitanut sille asetetut veloitteet Euroopan unionin kahdessa tiedonvaihtoverkostossa, koulutuksen tietoverkossa Eurydicessa ja ammatillisen koulutuksen kehittämiskeskuksen Cedefopin ReferNet-verkostossa. Tietoa on toimitettu verkostojen tietokantoihin, joista tärkeimmät ovat Eurydicen Eurybase ja Cedefopin eKnowVET. Lisäksi tiedonvaihdon alueella Opetushallitus on koordinoinut opettajien ja työpaikkakouluttajien verkoston TTNetin kansallista toimintaa ja TTNetin aloitteesta käynnistynyttä komission rahoittamaa eTTCampus-projektia sekä osallistunut aktiivisena partnerina eurooppalaisessa ECVET-yhteistyöprojektissa. Kansainvälisen tiedonvaihdon osaaminen on tullut aktiiviseen käyttöön myös Suomeen suuntautuneiden vierailujen käytännön toteutuksessa. Opetushallitus toimii Cedefop Study Visits-ohjelman kansallisena koordinaattorina.

ENIC/NARIC-tiedotuskeskus: Kolmivuotisessa Pohjoismaiden NARIC –toimistojen yhteishankkeessa valmistui Suomen koordinoima osahanke, jossa vertailtiin eri Pohjoismaissa annettuja tunnustamispäätöksiä ja lausuntoja.

NRP: Opetushallitus on hoitanut NRP-verkostolle kuuluvia ammatillisia tutkintoja koskevia tiedustehtäviä vastaamalla kyselyihin ja antamalla ammatillista koulutusta koskevia lausuntoja.

Europassi: Europass-keskus julkaisi uutta esitemateriaalia ja avasi uudet verkkosivut, joiden rakenteessa huomioidaan erikseen eri käyttäjäryhmät. Oppilaitosten käyttöön annettiin kevään aikana yli 1000 Europass-liikkuvuustodistusta. Niistä arviolta 400 jaettiin opiskelijoille täytettynä ulkomaanjakson päätyttyä. Oppilaitosten kanssa yhteistyössä on valmisteltu liikkuvuustodistusten täyttöohjeita ja ”best practices”-käsikirjaa. Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen Europass Certificate Supplement -liitteet saatiin valmiiksi ja kaikki liitteet vietiin tietokantaan.

EU-puheenjohtajuuskauden valmistelu: Opetushallitus on osallistunut useiden Suomen EU-puheenjohtajuuskauden ohjelmaan liittyvien konferenssien valmisteluun ja vastaa syyskuussa 2006 pidettävän ”Lifelong Learning: Equity and Efficiency” –konferenssin järjestelyistä.

Kansainväliset järjestöt ja monenvälinen yhteistyö: Osallistuttu Euroopan Neuvoston koulutuskomitean ja European Center for Modern Languages -organisaation johtokuntien kokouksiin.

Osallistuttu CERIn hallintoneuvoston ja sen Executive Groupin kokouksiin sekä muuhun OECD-yhteistyöhön. Vastattu INES-hankkeen koordinoinnista ja osallistuttu hankkeen C-Networkin toimintaan. Schooling for tomorrow -hanke on käynnistetty. Jatkettu asiantuntijoiden lähettämistä OECD-vaihto-ohjelmaan.

Valmisteltu Pohjoismaiden ministerineuvoston ja Luoteis-Venäjän välisiä yhteistyöhankkeita.

Kansainvälistymisen tukipalvelut: Koulutuksen kansainvälistämisen valtionavustukset on kohdennettu ennen kaikkea verkostoituneisiin, seutukunnallista ja kansallista koulutuksen kehittämistyötä edistäviin hankkeisiin.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät jättivät vuoden 2006 haussa n. 100 kansainväliseen toimintaan liittyvää hakemusta. Avustusta jaetaan kaikkiaan 500 000 €.

Yleissivistävän koulutuksen järjestäjät jättivät vuoden 2006 haussa n. 250 kansainväliseen toimintaan liittyvää hakemusta; osa hakemuksista sisältyy laajoihin verkostohankkeisiin. Avustusta jaetaan kaikkiaan noin 1 000 000 €. Lisäksi kv-tukea varataan opetusministeriön käyttösuunnitelman mukaisesti 255 000 € tiedeolympialaisiin ja Venäjä-ohjelmaan.

Opetushallituksen asiantuntijat ovat osallistuneet rahoituksen suuntaamiseen koulutuspolitiikkaa tukevalla tavalla.

Opetushallitus on valmistellut 44 ulkomailla toimivalle Suomi-koululle valtionapupäätökset.

Oppilaitosten kansainväliseen toimintaan jaettavista määrärahoista tiedotettiin tehokkaammin myös ruotsiksi, mm. ruotsinkielisillä rehtoripäivillä. Se johti ruotsinkielisten hakemusten määrän selvään kasvuun, ja toiminnan vilkastumiseen.

Lähialueyhteistyö: Opetushallitus on avustanut opetusministeriötä lähialueohjelman toteuttamisessa ulkoasiainministeriön strategian mukaisesti. Lähialueyhteistyössä on hallinnoitu kahdeksaa lähialuehanketta, joita on toteutettu Murmanskin alueella, Karjalan tasavallassa Pietarissa sekä Leningradin alueella. Opetushallitus on käynyt kahden alueen kanssa neuvotteluja uuden hankkeen käynnistämiseksi vuoden 2007 puolella. Lähialuehankkeiden puitteissa on tehty yhteistyötä muiden kansainvälisten organisaatioiden (mm. Euroopan koulutussäätiö, Maailmanpankki, Euroopan jälleerakennus- ja kehityspankki, Pohjoismainen ministerineuvosto) kanssa.

Tutkintojen tunnustaminen: Tutkintojen tunnustamishakemusten määrä lisääntyi. 30.6.2006 mennessä tuli 305 hakemusta. Päätöksiä annettiin ,xxx ja xx hakemusta johti muuhun ratkaisuun. Tunnustamispäätöksistä xx koski Euroopan unionin jäsenmaassa suoritettua tutkintoa ja xxx muissa jäsenmaassa suoritettuja tutkintoja. Päätöksiä kelpoisuudesta vieraskieliseen opetukseen tehtiin xx.

Kansainväliset vierailut: Vierailujen määrä Opetushallitukseen on kasvanut edellisvuoteen verrattuna. Ajalla 1.1-30.06.2006 vierailuja järjestettiin kaikkiaan 69 kun vastaavana ajankohtana v. 2005 vierailuja oli 58. Vieraat ovat koulutusalan ammattilaisia eri puolilta maailmaa, mm. ministeriöiden, keskus- ja aluehallinnon virkamiehiä, rehtori- ja opettajaryhmiä, poliitikkoja, ammattijärjestöjen edustajia, toimittajia ja tutkijoita. Muiden kuin ns. virallisen tahon vierailujen lisääntyminen ja niiden järjestäminen maksupalveluna on kasvattanut Opetushallituksen tuloja edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna.

Kehitysyhteistyö: Opetushallitus hoitaa asiantuntijatason tehtäviä ulkoministeriön rahoittamissa kehitysyhteistyöhankkeissa Afrikassa ja Aasiassa. Etelä-Afrikan kanssa tehtävän koulutuksen inklusiopolitiikan tukihankkeessa käynnistyi osin uusi vaihe, kun Opetushallitus nimesi uuden tiimin hoitamaan Etelä-Afrikan projektia.

3.4 Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän ylläpito

Vuoden 2006 rahoitus on määräytynyt vuoden alusta voimaan tulleiden lainsäädäntömuutosten ja aikataulujen mukaisesti. Uudistus, samoin kuin PARAS-hanke, on aiheuttanut paljon työtä sekä muutosten toteuttamisessa että asiakaspalvelussa. Alkuvuoden aikana järjestettiin ylimääräisiä koulutustilaisuuksia uudistuksesta johtuen. Opetushallituksen rahoituksen koulutuspäivät ovat saaneet hyvää asiakaspalautetta. Palautteiden keskiarvot kevään tilaisuuksien sisällöstä vaihtelivat 4,1 ja 4,4 välillä.

Rahoitusjärjestelmän muutoksiin liittyen Opetushallitus on avustanut ministeriötä uusien ammatillisen lisäkoulutuksen järjestämislupien valmistelussa.

Tiedonkeruut on uudistettu vastaamaan rahoitusuudistuksen vaatimuksia. Tammikuun tiedonkeruu toteutettiin suunnitellun mukaisesti ja ns. pohjavuoden kustannusten tiedonkeruu on edennyt tietojen tarkistusvaiheeseen. Myös raportointia on uudistettu muutoksista johtuen.

Kustannusten tiedonkeruussa uusina sektoreina ovat museot, teatterit ja orkesterit, joista kerätään laitoskohtaisesti valtionosuuspohjan mukaiset kustannukset ja suoritiedot rahoituksen määräytymistä varten.

Rahoitusjärjestelmän tietojen hyödynnettävyyttä on kehitetty omien raporttimuutosten lisäksi osallistamalla OPH:n Wera-hankkeeseen, jossa kustannusaineistojen siirtoa järjestelmään on valmisteltu alkuvuoden aikana. Aamu- ja iltapäivätoiminnan selvitykseen liittyvä erillinen kustannuskysely toteutettiin kevään aikana. Vetovoimahankkeen seurantatiedot on koottu perus- ja kustannuskyselyiden yhteydessä.

3.5 Rakennerahastoasiat

Opetushallituksen rahoittamia ESR - projekteja on yhteensä 348, joista keväällä 2006 oli käynnissä 136 kpl. Ohjelmakaudella 2000 - 2006 Opetushallitukselle myönnettyistä varoista (90,4 milj. euroa) on sidonnan ja varausten aste 97,8 % kesäkuussa 2006. Projektien tuloksellisuutta ja varojen täysmääräistä käyttöä seurataan aiempaa tiiviimmin jatkorahoituspäätösten yhteydessä tarkistettavien kustannusten toteuman ja laadullisten raporttien avulla. Kevään aikana tehtiin yhdeksälle projektille varmennuskäynti. Lisäksi projekteja ohjeistettiin ohjelmakauden viimeisten projekteja koskevien päätösten realistiseen suunnitteluun sekä puhelin- ja sähköpostiohjauksella että kolmessa projektilla suunnatussa hallinnointia ohjaavassa koulutustilaisuudessa.

Kevään aikana tehostettiin päättyneiden projektien tietojen tarkistamista, projektien sulkemista ja valmistauduttu arkistointiin. Kesäkuun 2006 loppuun mennessä on suljettu yhteensä 106 projektia. Maksatusten nopeuttamiseen kiinnitettiin huomiota. Lisäämällä yhteistoimintaa ja lyhytaikaisen lisäresurssin avulla hakemusten käsittelyä on voitu nopeuttaa.

Projektien tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta sekä saatuja hyviä käytäntöjä kootaan tutkimuksilla ja selvityksillä. Keväällä 2006 julkaistiin 4 vuoden 2005 aikana tehtyä selvitystä ja käynnistettiin kaksi uutta selvitystyötä. Lisäksi projekteille järjestettävissä työ- ja vaikuttavuusseminaareissa etsitään hyviä käytäntöjä edelleen juurrutettaviksi ja levitettäviksi arkikäytäntöön. Kevään 2006 aikana pidettiin yhteensä 12 työ- ja vaikuttavuusseminaaria.

Opetushallitus on seurannut uuden ohjelmakauden 2007- 2013 asiakirjojen ja strategioiden valmistelua ja kommentoinut niiden luonnoksia opetushallinnon näkökulmasta.

3.6 Koulutustoimikunnat

Koulutustoimikuntien työ kattaa ammatillisen peruskoulutuksen, aikuiskoulutuksen, ammattikorkeakoulutuksen sekä yliopistojen ammatillisesti painottuneet opinnot. Ammatillisen ja aikuiskoulutuksen alakohtaiset asiantuntijat ovat hoitaneet koulutustoimikuntien sihteeripalvelut. Toimikuntia on 33 ja niissä on yhteensä 327 jäsentä varajäsenenä. Toimikunnat ovat ottaneet kantaa oman alansa kehittämisen, antaneet lausuntoja, osallistuneet alansa kehittämishankkeisiin sekä valmistelleet erilliselvityksiä

3.7 Vähälevikkisen oppimateriaalin tuottaminen

Kevätkaudella 2006 käynnistettiin uusia vähälevikkisen oppimateriaalin hankkeita eri oppiaineisiin yhteensä 45 kpl, joista ruotsinkielisiä oli 10. Samalla jaksolla valmistuneita uusia tuotteita oli 23 kpl, joista ruotsinkielisiä 7 kpl. Valmistuneista oppimateriaaleista 10 kohdistui peruskouluopintoihin, 6 lukio-opintoihin ja 7 ammatilliseen koulutukseen.

Digitaalisen oppimateriaalin osalta käynnistettiin oppimisaihoiden tuotanto erityisopetukseen ja maahanmuuttajien koulutukseen (historia, yhteiskuntaoppi ja matematiikka) sekä monille ammatillisen koulutuksen aloille. Etälukion oppimateriaaleja uudistettiin (15 kurssia). Uusia tuotantoja valmistui myös esim. ammatillisen koulutuksen teknisille aloille ja ruotsinkieliseen koulutukseen.

3.8 Fyysisen opiskeluympäristön kehittäminen

Opetushallitus on saattanut loppuun ja käynnistänyt useita uusia fyysisen opiskeluympäristön kehittämiseen liittyviä kehittämis- ja julkaisuhankkeita eri yhteistyötahojen kanssa:

- Kuntien opetusrakennusten ym. korjausrakentamistarve, ns. KUNKOR-hanke yhdessä Kuntaliiton kanssa (valmis 6/2006)
- Kosteusvaurioituneiden koulurakennustyyppien kunnonarviointiohjeet, yhdessä TKK:n kanssa (jatkuu)
- Koulurakentamisen RT-korttisarja yhdessä Rakennustietosäätiön kanssa (osa korteista valmis 9/2006)
- Hankesuunnitteluopas (valmis 9/2006)
- Kuvataiteen opetustilojen suunnitteluopas (valmis 9/2006)

Opetushallitus on järjestänyt useita opiskeluympäristöön liittyviä koulutustilaisuuksia ja konferensseja, mm. kansainvälinen koulurakentamiskonferenssi Helsingissä huhtikuussa 2006.

Fyysisen oppimisympäristön kehittäminen on kytketty osaksi oppimisympäristön kokonaiskehittämistä. Opetushallituksen oppimisympäristötiimi aloitti toimintansa keväällä 2006.

4 Opetushallituksen tuloksellisuuden, tuottavuuden ja henkilöstön kehittäminen

Tulossopimuksen mukaisesti tulosindikaattoreiden laadinta on aloitettu ja jatkuu vuoden loppuun. Työajan seuranta on ohjeistettu Fortime -tuotekorttien lisäyksien ja määrittelyn avulla. Tuote- ja palvelusuunnitelman mukaiset tuotekortit on päivitetty saavutettujen tavoitteiden, käytetyn työajan ja määrärahaseurannan suhteen 30.6.2006 tilanteen mukaisesti.

Henkilöstön osaamistason kartoitus aloitetaan ydintehtävien määrittelyjen jälkeen vuonna 2007.

Tuottavuusindikaattoreiden valmistelua jatkettiin ja alkuvuoden aikana päästiin testaamaan Tilastokeskuksen kanssa ensimmäisiä indikaattoreita virastosta saaduilla luvuilla. Työtä jatketaan edelleen saatujen kokemusten perusteella.

Laadun kehittämiseksi Opetushallitus hyväksyttiin keväällä ensimmäistä kertaa Laatukeskuksen organisoimaan kansalliseen laatupalkintokilpailuun. Kilpailuun osallistuttiin Eurooppalaisen laatupalkintokriteeristön EFQM-mallin mukaisesti. Vuoden lopulla saadaan lopulliset tulokset ja ainakin kehittämisraportti, mitä asioita jatkossa olisi hyvä parantaa ja mitkä ovat viraston vahvuuksia itsearvioinnin näkökulmasta.

5 Voimavarat vuonna 2006

5.1 Taloudelliset voimavarat

OPH:n tiliviraston määrärahojen käyttö 1.1.-30.6.2006

Momentti	Käyttö 1.1.-30.6.2006 €	Summa €	%	Kumulat. käyttö €	Kum.- %
Opetushallituksen oma toiminta		9 293 417	13	9 293 417	13
29.07.21 OPH / toimintamenot					
29.07.21.1.1 OPH / toimintamenot	8 299 211				
29.07.21.2.1 Oppimateriaalin kehittäminen ja tuottaminen	844 206				
29.07.21.2.2 Saamenkielisen oppimateriaalin tuottaminen	150 000				
Tulosopimuksessa kehittämistoimintaan sovitut määrärahat		1 414 768	2	10 708 185	14
29.40.25 Yleissivistävän koulutuksen kehittäminen	766 997				
29.60.25 Ammatillisen koulutuksen kehittäminen	121 680				
29.69.25 Aikuiskoulutuksen kehittäminen	151 099				
29.10.22 Yliopistolaitoksen yht.tutki-keh-julk-menot	38 501				
29.20.22 Ammattikorkeakoulujen yhteiset mneot	327 989				
29.20.25 Ammattikorkeakoulujen kehittäminen	8 502				
Muut määrärahat yhteensä		5 738 008		16 446 193	22
29.01.22 Nuorten osallisuushanke	783 620				
29.69.22 Opetustoimen henkilöstökoulutus	3 553 632				
29.69.22.11 Ammattitutkintojen kehittäminen	363 901				
29.69.22.13 Lähialueyhteistyö <small>(sisältää UM:itä tuleen 100 000 euroa)</small>	289 877				
29.69.22.15 Romanien aikuiskoulutus	84 575				
29.69.22.15 Muut määrärahat yhteensä	662 403				
EU / ESR yhteensä		7 774 831	11	24 221 024	33
29.01.62.13 EU:n rakennerahastojen valtion rajoitusosuus	4 294 010				
34.05.61 ESR opm.n hallinnonala	3 480 821				
VALTIONOSUUEDET JA VALTION AVUSTUKSET yht.		10 069 614	14	34 290 638	46
29.40.30 VO ja VA yl.siv. koul. käyttök					
29.40.30.07.2 RI muk. avust. opetustunt. koht. va s k	34 000				
29.40.30.07.3 RI muk. avust. pk/lukio kv-toimintaan	283 361				
29.40.30.07.4 RI muk. muut avust. perusop/lukiok	3 814 979				
29.40.30.08.1 Tietoyhteiskuntahanke					
29.30.30.08.2 Avustus laajakaistayhteyksien hankintaan					
29.40.30.09 Eräät ulkomaanopetuksen menot	23 111				
29.40.34 VO yl.siv. ja amm. opl ja akk p-kust	28 598				
29.40.51 VA järjestöille yks. yl. siv.	521 000				
29.60.30 VO ja VA yl.amm. koul. käyttök					
29.60.30.03 RI muk. avust.. amm. koul. järjestäjille	45 782				
29.60.30.04 Tietoyhteiskuntahanke	655 101				
29.60.24 Työssäoppiminen/harj. toiminta	78 151				
29.69.30.22 VA kansalaioipistojen käyttökust.	1 485 180				
29.69.50 VO kansanopistojen käyttökust.	649 851				
29.69.55.3.2 VA opintokeskusten käyttökust.	177 000				
29.69.56.2.2 VA kesäyliopistojen käyttökust.	248 500				
29.69.31 VO ja avustus amm lisäkoulutukseen	2 025 000				
VALTION OPPILAITOSTEN TOIMINTAMENOT yht.		39 236 793	53	73 527 431	100
29.40.21 Valtio yl.siv.oppil. toimintamenot	22 508 311				
29.60.21. Valtion amm oppil. toimintamenot	15 908 200				
29.69.21 Opetusalan kkk toim.menot (Opeko)	820 282				
Työllisyysohjelman menot		335 567	0,5	73 862 998	100
34.06.21.42 Työllisyysohjelman menot	17 627				
34.06.51 Työllistämis-koul- ja erityistoimet	317 940				
Kaikki yhteensä		73 862 998	100		

**OPH:n päämaksupisteen henkilöstövoimavarojen ja kustannusten jakautuminen
1.1.-30.6.2006 toimenpidekokonaisuuksittain ja toimintayksiköittäin**

OPH:N KUSTANNUSLASKELMA		1.1-30.6.2006		
TOIMENPIDEKOKONAISSUUS	Htkk	%-osuus	Kustannukset €	%-osuus
Kehittämisen linjaukset	95	4,6 %	566 501	3,6 %
Työllisyys	46	2,3 %	479 503	3,0 %
Yrittäjyyskasvatus	7	0,3 %	32 293	0,2 %
Tietoyhteiskunta	144	7,0 %	947 666	6,0 %
Kansalaisvaikuttaminen	16	0,8 %	131 674	0,8 %
Esi- ja perusopetuksen koulutuksen kehittäminen	132	6,4 %	993 239	6,3 %
Lukion ja ammatillisen koulutuksen kehittäminen ja palvelut	322	15,6 %	1 878 847	11,9 %
Aikuislaskutuksen kehittäminen ja palvelut	185	9,0 %	1 280 211	8,1 %
Maahanmuuttajat	21	1,0 %	134 999	0,9 %
KEHITTÄMINEN YHT:	968	47,0 %	6 444 931	41,0 %
Kehittämisen linjaukset, linjausten toteutus ja kehittämiskohtien tunnistaminen	87	4,2 %	507 565	3,2 %
RUOTSINKIELINEN KOULUTUS YHT:	87	4,2 %	507 565	3,2 %
Oppimisen ja koulutuksen tavoitteiden toteutumisen seuranta ja arviointi	109	5,3 %	598 607	3,8 %
Järjestelmän toimivuuden seuranta ja kehittämiskohtien tunnistaminen	32	1,6 %	180 111	1,1 %
LAADUNHALLINTA JA SEURANTA YHT:	141	6,8 %	778 718	5,0 %
Kansainvälisyys	86	4,2 %	702 092	4,5 %
Tutkintojen tunnistaminen	61	3,0 %	347 081	2,2 %
Koulutukseen hakeutumispalvelut	127	6,2 %	2 023 625	12,9 %
Alueellinen yhteistyö ja koulutuksen järjestämisen palvelut	73	3,6 %	379 996	2,4 %
Toimialan tietotuotanto	149	7,2 %	1 075 040	6,8 %
Maksullinen palvelutoiminta	336	16,3 %	3 301 893	21,0 %
Valtion oppilaitokset	31	1,5 %	161 792	1,0 %
TOIMIALAPALVELUT YHT:	863	41,9 %	7 991 519	50,8 %
OPH:N TOIMENPIDEKOKONAISSUUDET YHT:	2 059	100 %	15 722 733	100 %

Oheinen laskelma on laadittu viraston uuden strategian mukaisten toimenpidekokonaisuuksien (19) jaotteluun perustuen. Jaottelu on otettu käyttöön vuoden 2006 alusta eikä laskelmaa voida tämän vuoksi suoraan verrata aikaisempiin vuosiin. Laskelman henkilötöyökuukaudet (Htkk) ovat todellisen työajan käytön mukaiset ja perustuvat koko henkilöstön jatkuvaan työajanseurantaan. Toimenpidekokonaisuuksille on jaettu palkkakustannukset ja muut välittömät kustannukset sekä osuus kohdennetuista yhteiskustannuksista (henkilöstö-, talous- ja tietohallintopalvelut ym).

Henkilöstövoimavarojen ja kokonaiskustannusten jakautuminen neljän toimintayksikön kesken:

Toimintayksikkö	Henkilötöyökuukaudet	Kustannukset
Kehittäminen	47,0 %	41,0 %
Toimialapalvelut	41,9 %	50,8 %
Laadunhallinta ja seuranta	6,8 %	5,0 %
Ruotsinkielinen koulutus	4,2 %	3,2 %
Koko virasto	100 %	100 %

Kehittämisen toimintayksikkö on suurin henkilöstövoimavaroiltaan 47,0 % ja kustannuksiltaan toiseksi suurin 41,0 % viraston kokonaisvoimavaroista ja toimialapalvelut on toiseksi suurin toimintayksikkö henkilöstövoimavaroiltaan 41,9 % ja suurin kustannuksiltaan 50,8 %.

OPH päämaksupisteen maksullinen palvelutoiminnan käyttöjäämä ajalta 1.1.-30.6.2006
(vertailu vuoteen 2005)

	30.6.2005 1 000 euroa	30.6.2006 1 000 euroa	2005/ 2006 +/- %
TUOTOT YHTEENSÄ	3 153	2 821	-11
KUSTANNUKSET			
Palkat	603	438	-27
Palkkiot	265	386	46
Muut henkilöstökustannukset	220	161	-27
Aineet ja tarvikkeet	8	15	88
Ostetut palvelut	796	789	-1
Muut erilliskustannukset	472	346	-27
ERILLISKUSTANNUKSET YHTEENSÄ	2 364	2 135	-10
KÄYTTÖJÄÄMÄ	789	686	-13

Maksullisen palvelutoiminnan käyttöjäämä on laskenut tarkastelujakson aikana 13 % edelliseen vuoteen verrattuna. Maksullisen toiminnan arvioitu osuus OPH:n päämaksupisteen bruttomeinoista on n. 27 % vuonna 2006.

OPH päämaksupisteelle myönnettyjen kehittämismäärärahojen käyttö 1.1.-30.6.2006

MOMENTTI		SIIRTYNYT ED. VUOSILTA	TULOSSOPI- MUKSESSA V. 2006 MYÖNNETTY + LISÄPÄÄTÖKSET	KÄYTETÄVISSÄ 2006	KÄYTETTY 30.6.2006 mennesä	JÄLJELLÄ 30.6.2006	KÄYTTÖ- %
29.01.22.2	Nuorten osallisuushanke	330 574	500 000	830 574	783 620	46 954	94
29.20.22	Ammattikorkeakoululaitoksen yht.menot	1 357 631	677 000	2 034 631	327 989	1 706 642	16
29.10.22.1	Yliopistolaitoksen yhteiset menot	20 962	267 733	288 695	38 501	250 194	13
29.20.25	Ammattikorkeakoulujen kehittäminen	21 615	65 500	87 115	8 502	78 613	10
29.40.25	Yleissivistävän koulutuksen kehittäminen	1 569 760	923 434	2 493 194	766 998	1 726 196	31
29.60.25	Ammatillisen koulutuksen kehittäminen	139 721	371 583	511 304	121 680	389 624	24
29.69.25	Aikuiskoulutuksen kehittäminen	155 979	311 850	467 829	151 099	316 730	32
	Kaikki yhteensä	3 596 242	3 117 100	6 713 342	2 198 389	4 514 953	33

Kehittämismäärärahojen käyttö tarkastelujakson aikana on ollut yhteensä 33 %. Poikkeuksena nuorten osallisuushankkeen määräraha, jota on käytetty 94 %. Kehittämismäärärahojen käytön osalta tule huomioida se, että osa rahoista on myönnetty maaliskesäkuun aikana, jolloin määrärahan käyttö kohdentuu enemmän vuoden 2006 toiselle vuosipuoliskolle.

5.2 Henkisten voimavarojen hallinta

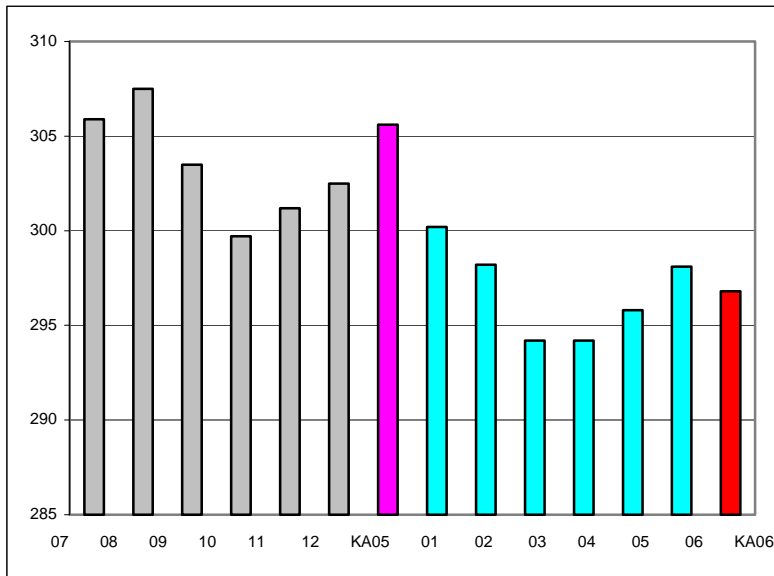
OPH päämaksupisteen henkilöstön määrän kehitys 07/2005 – 06/2006

HENKILÖTYÖVUODET

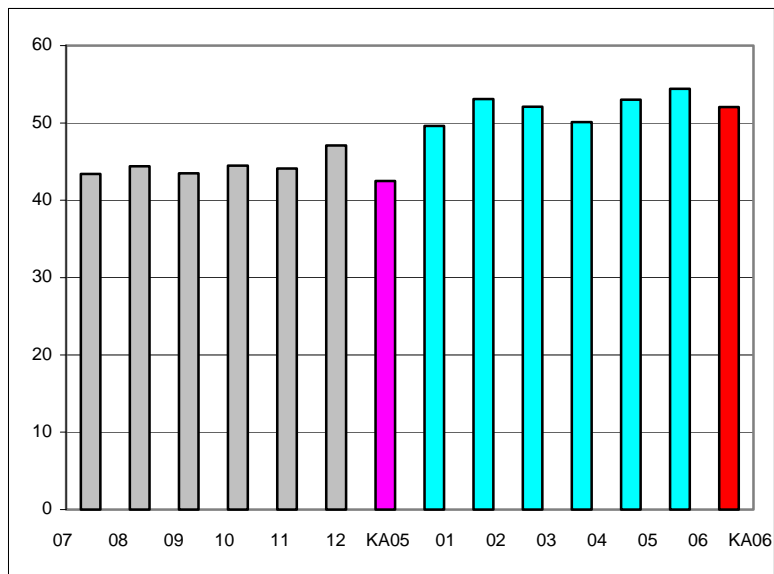
kalenterikuukausien lopussa 31.7.2005 - 30.6.2006

sekä kummankin puolivuotiskauden keskiarvo

Toimintamenomomentilta palkatut

Muilta momenteilta palkatut

**OPH päämaksupisteen henkilötyövuodet toimintayksiköittäin 30.6.2006
(vertailu vuoteen 2005)**

Htv	Toimintamenomomentti			Muut momentit			Yhteensä		
	2005	2006	Muutos	2005	2006	Muutos	2005	2006	Muutos
Pääjohtaja		18,6			0,0			18,6	
Kehittäminen		128,0			29,9			157,9	
Laadunhallinta ja seuranta		47,5			11,5			59,9	
Toimialapalvelut		87,0			12,0			99,0	
Ruotsinkielinen koulutus		17,0			1,0			17,0	
Yhteensä	304,9	298,1	-6,8	41,4	54,4	13,0	346,3	352,5	6,2
Eurooppa-koulut		0,0		25,0	28,0	3,0	25,0	28,0	3,0
OPH yhteensä	304,9	298,1	-6,8	66,4	82,4	16,0	371,3	380,5	9,2

Viraston tuottavuusohjelman tavoitteena on 7 henkilön vähennys vuonna 2006. Alkuvuodesta 2006 henkilötyövuodet ovat toimintamenomomentin osalta vähentyneet, mutta kasvaneet muiden momenttien osalta. Kasvu johtuu opetusministeriön toimeksiantoon perustuvien tulossopimuksen ulkopuolisten hankkeiden henkilöstölisäyksistä. Lisäksi Opetushallitus maksaa yhden ministeriön siirretyn henkilön palkan sekä yhden VAT:iin siirretyn työntekijän palkan. Tuottavuusohjelman tavoitetta pyritään saavuttamaan määräaikaisten työsuhteiden tarkastelun kautta samalla kun asiakkuusprosessit ja ydintehtävät määritellään. Eurooppa-koulujen osalta Suomi on saanut lisäystä mm. uusi rehtorin virka ja opettajien virkoja.

6 Valtion oppilaitokset

Opetushallitus tulohajaa valtion oppilaitoksia hallitusohjelman, koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman ja ammatillisen erityisopetuksen valtakunnallisen strategian ja toimenpideohjelman tavoitteiden mukaisesti.

Tulossopimuksessa vuodelle 2006 asetettiin valtion oppilaitoksille neljä tulostavoitetta:

- Opetussuunnitelmat on laadittu ja koulutuksen järjestäjät ovat hyväksyneet ne 1.8.2006 mennessä.
- Ammattiosaamisen näytöt on otettu käyttöön erityisoppilaitoksissa
- Opetusministeriön edellyttämä 50 %:n kustannusvastaavuus vammaisten lasten koulujen osalta toteutuu.
- Toiminnan vaikuttavuutta seurataan opintojen loppuunsaattamisen kautta.

Alkuvuoden aikana on saavutettu seuraavat tulokset:

- Kaikki valtion perusopetusta tai ammatillista perusopetusta antavat oppilaitokset noudattavat voimassa olevien opetussuunnitelmien perusteiden mukaista opetussuunnitelmaa 1.8.2006.

- Ammattiosaamisen näytöt on otettu käyttöön erityisoppilaitoksissa.
- Kahden muun tulostavoitteen osalta tarkastelu on relevantti vuositasolla

Valtion oppilaitosten osalta tapahtui alkuvuoden 2006 aikana lisäksi mm. seuraavia asioita:

- Uuden palkkausjärjestelmän käyttöönottoon liittyvät neuvottelut jatkuivat opetushenkilöstön osalta alkuvuoden ajan. Sopimukseen ei päästy, joten neuvottelut jatkuvat syyspuolella. Opettajien henkilökohtainen palkka euromääräistettiin 1.12.2005, jolloin myös kaikki vanhan C-järjestelmän palkkausperusteet lakkasivat olemasta voimassa.
- Tuottavuushankkeen osalta määriteltiin valtion oppilaitoksille tuottavuusindikaattorit, jotka otetaan käyttöön vuoden 2006 toimintaa kuvattaessa.
- Oulussa sijaitsevien Lohipadon ja Merikartanon yleissivistävää erityisopetusta antavien koulujen yhdistämistä koskevat valmistelut jatkuivat kevätkauden. Opetushallitus teki helmikuussa esityksen opetusministeriölle oppilaitosten yhdistämisestä.
- Meriturvan organisaatio sertifioitiin ISO 9001:2000 standardin mukaisesti tammikuussa ja koulutus auditoitiin kansainvälisen STCW-standardin mukaisesti kesäkuussa.
- Valtion oppilaitosjohdon kehittämisohjelma jatkui.

Määrärahan käyttö

Valtion oppilaitosten määrärahan nettokäyttö noudattelee alkuvuonna 2006 aikaisempia vuosia. Ammatillisilla erityisoppilaitoksilla vaihtelu on ollut kolmen viime vuoden ensimmäisten kuuden kuukauden aikana 43 – 47 %, vammaisten lasten kouluilla 48–50 % sekä kielikouluilla 47– 50 % luokkaa

		Määrärahaa käytössä	Käytetty 30.6.2006 mennessä	Käyttö-%
29.60.21.	Valtion ammatilliset oppilaitokset	34 868 192	15 908 200	46 %
29.40.21.	Valtion yleissivistävä opetus	44 850 044	22 508 311	51 %
29.40.21.1	Ranskalais-suomalainen koulu	4 904 369	2 461 864	50 %
29.40.21.2.	Suomalais-venäläinen koulu	4 890 054	2 278 923	47 %
24.40.21.3.	Vammaisten lasten koulut	31 816 627	15 484 064	49 %
29.40.21.4.	Koulukotien perusopetus	2 031 766	1 988 815	98 %
29.40.21.5.	Eu-eurooppakoulut	1 207 228	512 259	42 %
	Kaikki yhteensä	79 718 236	38 634 125	48 %